Контрольный экземпляр

Масса а мехкашкара пролетареш, вlашагlkхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советеи Министрий Советеи орган

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

№ 91 (4332). | ШОАТТА, 31 июль 1971 шер. | Мах 2 кеп. | Газет арадувл 1923 шера денз

СИХДЕ КХАШКАРА БАЛХАШ

Комбайнер Гетагажев Хьажбикар

МалгIабика района «Ингушский» совхозе дениеи буса хьинар кхо ца деш болх беш ба совхоза къахьегамхой. Шерра социалистически яхь яьржай механизаторашта юкъе.

Яхье хьалхара моттиг дIа ца хецаш къахьегаш ва ерригача районе цIи хаза вола коммунист — комбайнер Гетагажев Хьажбикар. Хьинар кхо ца деш болх барах дика толамаш даьхад цо Хьажбикара лелаю комбайн еха е кхьийола новкъарло йолаш сеца цкъа хиннадац хIанзалца.

ХIанз совхоза къахьегамхошта хьалхашка латтача декхарех бехктокхамегIа дар да, ялат чуэцара балхаш сихеи дикеи чакхдахар. Укхазарча балхашка хьежача кIанзэехьа а ала мегаргда, ялат ханнахьа чуийца даргдолга.

Духхьал коммунист Гетагажев Хьажбикар 250 гектара тIара кIа чуийца вальннав.

180—200 процент тIеххоачашъю цо дийнахьара норма. Дика толамаш дахарах массехказа грамоташи ахчан премеши тиннай сий долча комбайнера. Оамал дика хиларах, балха говзал лакха хиларах шийца болх беча новкъосташа лоархI Гетагажев.

СУРТА ТIА: комбайнер Гетагажев Хьажбикар.

В. КЫЧИКОВА сурт.

Дукха комсомольцаши кагирхойи ба Грозненски шурий совхозе кхаш лелалеча бригадашка къахьегаш. Царех дукххачар говзача механизаторел тIехьа ца биса гIерташ къахьег. Къонача механизаторашта юкъе белгалбаьнна дика къахьегаш ба комсомольцаш Юсупов Фахруди, Асхабов Амин.

«Комбайн кхай тIара — нух лаьттагIа» яхача девизагIа къахьегаш бола совхоза кхаш лeладераш шюзлагIа ювча культурашта лаьтта оахаш ба. Денна цаI-ах норма кхоачаш ца еш шоай агрегаташ юхасоцаяц цар.

СУРТА ТIА: къона механизатораш (аьрдехьара аьттехьа) Юсупов Фахрудин Асхабов Амин шюаш лаьтта оахача.

С. ХАКИЕВА сурт.

ДОШ КХОАЧАШДАЬД

«Червленский» колхоза жа леладераша кердача пятилетка хьалхарча шера тIанйца социалистически декхараш толамца кхоачашдаьд. 24680 Iаьхар тIакхийттаб укхаза хIанзле. ХIара 100 жийна тIехьа 112 Iаьхарг кхебаьб. ТIанйцача социалистически декхарех 110 Iаьхарг кхебе безаш бар уж хIара 100 жийна тIехьа. Дика хьокхамаш да дукхагIа йолча жа леладерий бригадашка. Эгтара хьалхара моттиг яьккхар коммуниста Исаев Хьасанбика кулгалдеча бригала членаша. 725 жийна тIехьа 1120 унахцIена Iаьхарг къоастабар цу бригаде, вента аьдча хIара 100 жийна тIехьа 152 Iаьхарг кхебаь хул. Колхозе хинна ца Iеш ерригача районе дикагIа бола хьокхам ба из. Иштта дика толамаш даьхад коммуниста Закаев Эмдеи дуккхача хана денз болх беш хьавоагIача Ярыков Манкен кулгалдеча бригадаша. ХIара 100 жийна тIехьа 127 Iаьхарг кхебаьб Закаева, хIаьта Ярыкова бригадо—124 Iаьхарг. Района жаIушта юкъе хьалхара моттиг яьккха Исаев Хьасанбик района сийлен Доска тIа ваькхав.

Иштта толамца болх барах пачхьалкхенга тха дохкара социалистически декхар кхоачашдир колхозо. 2771 центнер тха декхар колхозо пачхьалкхенга. ПланагIа дохка дезачул 18 процент дукхагIа да из. ТIанйца хиннача декхарел 250 центнер дукхагIа да дехка тха.

Е. ФАРНИЕВА.

ЯЛАТ—ДАЬХЕННА

29 июле пачхьалкхенга (хьажкIаши дугеи доацаш) ялат дохкара шера план кхоачашъярах йола СВОДКА (тоннашца).

Районаш	План заданега хьежжа	Кхоачашъяьр	Кхоачашъяр процентащца лаьрхIача
Ачхой-Мартана	3900	3037	77,8
Грозненски	14000	14708	105,1
Гудермесски	7500	7279	97,1
МалгIабика	7800	5657	72,5
Надтеречни	14600	18500	126,7
Наьсарен	9800	5769	58,8
Наурски	8500	9589	112,8
Ножай-Юрта	300	440	146,8
Сунженски	15600	12771	81,8
Урус-Мартана	5700	3870	67,9
Шаьла	7700	7961	103,4
Шелковской	4600	4797	104,3
Республике гIолла	100000	94378	94,3

ПЛАНАЛ СОВГIА

КПСС XXIV-ча съезда решенеш кхоачаш а еш пачхьалкхенга (хьажкIаши дугеи доацаш) ялат дохкара план толамца кхоачшъяьй Шаьла района кхаш леладераша. План 7700 йолча Даьхенна дIаденнад 7960 тонн ялат.

Из толам баькхаб укх шера района юртбоахама къахьегамхоша къаьстта лакха хьувкъам кхебар бахьан долаш. Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара районе гIолла 23 центнер ялат чуэц механизатораша.

ХIанз дIахо а пачхьалкхенга планал совгIа ялат дохкаш ба района къахьегамхой.

Балхаш сихденнад

ХIанз ялат чуэцара дика этта ха зехьа йоа ца еш тIатеIIа ялат чуэцаш ба тха совхоза къахьегамхой. Кхоачаш ши кIира далалехьа цIена а дика а мукх чуийца баьлар уж. ВорхI бIаь гектара тIа бар из боахаме. Юкъера лаьрхIача планал совгIа хIара гектара тIара 3—4 центнер мукх баьлар. ХIанз кIа хьокхаш боахк механизатораш. Мел йола техника оарцагIььккхай оаха доа а ца деш лоацицача хана деррига кIа чуэцара. Хьинар кхо ца деш къахьег комбайнераша, шофераша, кхычар. Шерра яьржача социалистически яхьо къахьегамхой балха овсарле лакхъю. 575 гектара тIа дIадийна да гурахь дув кIа. Цхьацшайолча моттигашка хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача чуэца кIа 30 совгIа центнер хул.

Мукхи кIаи хьекха даьннача кхашка чах аргIаш деш латт. Шя бригада я отделене доакъар а ча а Iалашдеш. 550 гектара тIарча чах аргIаш даь баьннаб хIанзле.

Ялатах мукъадаьнна кхаш оахаш латт трактористаша.

Иштта сиха лел тахан тха совхоза кхашкара балхаш.

К. КАРНАЕВ, Урус-Мартана района «Красноармейский» совхоза партюма секретарь.

ЗАПОРОЖСКИ ОБЛАСТЬ. Къилбаседа - Рогачикски оросительни система хьалъеча эксплуатаце дIаденнад магистральнии зональнии каналаш. Днепровски хино, системерча эгтара хьалхарча насосни станце новкъосталца, хIанз Васильевски района «Балки» совхоза кхашкара эзар гектар йошаю.

«Запорожьеводстрой» треста коллективо дош деннад система хьалхара аргIа ханал хьалха эксплуатаце дIаяла а 18000 гектара тIа хий дахийта а.

СУРТА ТIА: магистральни каналагахьара оагIув.

А. КРАСОВСКЕ сурт. ТАСС фотохроника.

КАИРСКИ ТЕЛЕВИДЕНЕ ГIОЛЛА Б. Н. ПОНОМАРЕВА ДАЬ КЪАМАЬЛ

КАИР, 29 июль (ТАСС). Каирски телевидене гIолла къамаьл дир АСС Ерригъюкъарча къаман конгресса балха юкъеи июльски революце 19 шу дизар дездечеи дакъа лаца ОАР-е енача КПСС делегацена керте латтача КПСС ЦК секретара Б. Н. Пономарева.

Советски Союзо аьлар Б. Н. Пономарева, массе оагIорахьара кьаллоац кортамукъа яьнна пачхьалкхенаш. Советско - египетски гIулакхаш дегIаахара даькъе керда лоархIаме этап а хинна дIаэттар, белгалдаьккхар КПСС делегацена керте латтачо, «вай халкъий овлангарча хьашташа ма яххара дола, политически, экономически, оборонни, кхыча доакъошка цхьана лeладу гIулакхаш дIахо шердараи кIоаргдараи лард хьахулийташ дола» СССР-аи ОАР-аи юкъерча доттагIалеи цхьана лeладеча гIулакхийи хьакъехьа даь Договор.

БАРХIАЗЛАГIА ХЕРЖАЧА РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ХЬАЛХАРА СЕССИ

Партенеи халкъаи хьалханкара боккха бехктокхам кIоаргга кхета а беш, вай мехка коммунизм хьалъяра юкъарча гIулакха юкъе дизза дакъа лаца чIоагIа безам а болаш 28 июле Москве дIайолаеннача бархIазлагIа хержача РСФСР Лакхехьарча Совета хьалхарча сессе гулбелар депутаташ.

Йоккха Кремлевски Дворец Iуйрийна 10 сахьат даьнна ха.

Ура а гIайтта чIоагIа детташ тIоараш а долаш тIанийцар депутаташа правительствении ложашка гучабаьнна новкъостий Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, М. С. Соломенцев. Цигтача ба СССР-еи РСФСР-еи Лакхехьарча Советий Президиумий членаш, Российски Федераце правительства членаш.

Сесси хьайийллар къаьнагIа болча депутатех цхьанне —СССР художествай Академе президента скульптора Н. В. Томске.

Старейшинай Совето тIадиллaрагIа депутата С. С. Наровчатова предложени елар Российски Федераце Лакхехьарча Совета председателалла М. Д. Миллионщиков — тIехваьнна воккха советски Iилмахо, академик, СССР Iилмай Академе вице-президент харжа аьнна. Из предложени массава раьза а волаш тIанийцар сессе.

Заседани дIахо йода М. Д. Миллионщикова председателал а деш.

Иштта хержар РСФСР Лакхехьарча Совета председатела ворхI заместитель — депутат Г. Н. Балакин (къахьегамхой депутатий Приморский краевой Совета исполкома председатель), Б. М. Воробьев (Кировски завода токарь, Ленинград), М. Г. Воропаев (КПСС Челябински обкома хьалхара секретарь), Р. С. Гарифуллина («Теплоконтроль» яхача казански завода прибораш нийсъер). М. С. Каримов (Башкирски писатель, Российски Федераце писателий Союза правлене секретарь). В. П. Лычагина (Воронежски областа Борисоглебски № 5 йолча юкъерча школа хьехархо), С. С. Минаев (Пачхьалкхен Цхьоалагlча подшипникови завода слесарий бригадир, г. Москва), Е. Ф. Новиков (Волгоградски областа Дубовской района «Оленьевский» колхоза председатель).

Сессе регламенти ден повесткен чIоагIъю.Сессега дувцийта оттаду укх тайпара дешаш:

1. РСФСР Лакхехьарча Совета мандатни комисси харжар.
2. КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъяра даькъерча Российски Советски Федеративни Социалистически Республика къахьегамхой депутатий Советий декхарий хьакъехьа.
3. «РСФСР къахьегамхой депутатий районни Совета дакъехьарча» «РСФСР къахьегамхой депутатий городской городерча районнии Совета хьакъехьарча» РСФСР законий проектай хьакъехьа.
4. УнахцIеве лоархах долча РСФСР Закона проекта хьакъехьа.
5. РСФСР Лакхехьарча Совета массазара комиссеш вIашагIйоххар.
6. РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Указаш чIоагIдар.
7. РСФСР Лакхехьарча Совета Президиум харжар.
8. РСФСР правительство — РСФСР Министрий Совет вIашагIйоллар. Депутаташа массава раьза а волаш 21 сагах латта РСФСР Лакхехьарча Совета мандатни комисси хорж. Комиссе председателалла хержав депутат М. П. Трунов.

Цул тIехьагIа Iоеш РСФСР Лакхехьарча Совета председатела цIерагIа дIачуенна, РСФСР Конституцега хьежжа а РСФСР Лакхехьара Совет хьажийта республика правительство вIашагIйоллараx дола дош оттадаь хиларца дувзаденна а Российски Федераце Министрий Совето ший декхараш кхоачашденнарг лоархIаши ший полномочеш РСФСР Лакхехьарча Совета хьалхашка тIера дIайоахаши хиларах йола Российски Федераце Министрий Совета заявлени.

Къамаьл де дош лу чIоагIа, дIаьхдаь тIоараш а детташ тIайийцача КПСС ЦК Генеральни секретара депутата Л. И. Брежнева.

Депутата Л. И. БРЕЖНЕВА къамаьл

Новкъостий депутаташ! Ховш ма дарра, ийс шера Российски Федераце Министрий Совета председателалла болх баьб новкъоста Воронов Геннадий Ивановича. ХIанз из СССР Лакхехьарча Совета Президиума УказагIа СССР халкъа тIахьожама Комитета председателалла хьожаваьв.

Цунца дувзаденна шо хьажийта дIачулу аз партийни группаи старейшинай Советои къоабалъяь Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета предложени —Российски Федераце Министрий Совета председателалла новкъост Соломенцев Михаил Сергеевич хьожаве а РСФСР правительства состава хьакъехьара предложени РСФСР Лакхехьарча Совете дIачулулга цунна тIадилла а. (ЧIоагIа тIоараш тох).

Мукъаба сона новкъостах Соломенцев Михаил Сергеевичах йолча данней хьакъехьа шуга хоам бе. Михаил Сергеевич 1913 шера Липецки областе ваьв, эрсе ва, Ленинградски политехнически институт йистеяьккхай, лакхера образовани йолаш, инженер ва. Производстве мастералла, цеха начальникалла, ЦК парторгалла, завода директоралла болх беш хиннав. Цул тIехьагIа КПСС Челябински обкома секретарь, Челябински совнархоза председатель хиннав. Совнархоз дIаьккхачул тIехьагIа партийни балха тIа юха тIаваьхийтав: парте Карагандински обкома хьалхара секретарь, Казахстана КП ЦК шоллагIа секретарь, парте Ростовски областной комитета хьалхара секретарь хиннав, цу балха тIара хержав КПСС ЦК секретаралла. ХIанз ва болх беш ва. (ТIоараш тох).

* * *

Депутаташа массава раьза а волаш тIаэц РСФСР Министрий Совета гIулакхаш къоабалдеш бола соцам. Цу соцамагIа РСФСР Министрий Совета председателалла хьожаваьв М. С. Соломенцев. Цунна тIадиллад РСФСР правительства составах йола предложенеш РСФСР Лакхехьарча Совете дIачулулга.

РСФСР Министрий Совета тIадиллад дIахо РСФСР Лакхехьарча Совето Российски Федераце правительство вIашагIйоллалца йолча хана ший декхараш дIахо кхоачашделга.

Ден повестка тIарча шоллагIча дешага хьажа йолалу сесси. «КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъяра даькъера Российски Советски Федеративни Социалистически Республика къахьегамхой депутатий Советий декхарий хьакъехьа» доклад йир РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума председатела депутата М. А. Яснова. Цо белгалдаьккхар, Российски Федераце Лакхехьарча Совета хIанзара сесси советски наьха политически къахьегамеи хьинар чIоагIа айденнача, КПСС XXIV съезда исторически решенеш кхоачашъе чIоагIа безам болча хьалашка гулъенна хилар.

КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева яьча парте Центральни Комитета Отчетни доклада тIа кIоаргга анализ яьй вай мехка коммунизм хьалъяра, дунен революционни процесс дегIаахара кертерча проблемашта, массе оагIорахьара хьахьеккхай XXIII съезд хиначул тIехьагIа парте Iоаьь опыт.

КПСС XXIV съезда решенеша белгалбаьб коммунизма материально - техническ база хьаяра, мехка экономически, оборонни низ ма мотта чIоагIбара, къахьегамхой вахара хьал тоадара тIа берзабаь парте деррагIа чакхбоахa ник.

Парте съездо хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдеча доккха дакъа кхоач къахьегамхой депутатий Советашка, йоахар дIахо докладчика.

Шоай бокъонехи торонехи пайда а эцаш, Советаша парте XXIV съезда резолюце тIа белгал ма даккхара, кхы а йиззагIа чаккхъяха еза шоай функцеш, чIоагIа влияни е еза экономикеи культуреи дегIаахара, халкъа вахара хьал айдара, тIайийрзза лeладе деза бахача наха социально - бытовой гIулакхаш дара, социалистически законность кхоачашъяра, общественни порядок лоарярa дешаш.

М. А. Яснова белгалдаьккхар, йислагIча пятилетке дергдолча балхашта парте оттаяь программа толаме кхоачашъяра хьалхара боккха бехктокхам Российски Федераце къахьегамхошта тIабожаш хилар.

ХIанз Российски Федераце лу СССР-е доаккхача мехкдаьттах 80 процент совгIа, кхаь дакъах ши дакъа хIана дац аьнна электроэнерги, аханел совгIа кIор, болат, ялат, дулх, шура. Дукхача хьале Российски Федераце боахама толамех тийша да ер ригa советски экономика дегIайоагIилга, производство эффективнегIа хулга, халкъа вахара хьал тоалулга.

БархIлагIча пятилетке халкъа боахама доакъош дегIаахара, бахача наьха материальнии культурнии вахара боарам лакхбара даькъе доаха республика толамаш белгал а даьха, докладчика хьаккхайкадир, укх шера хьалхарча ах шера итогеш — керда пятилетка дика дIайолаялара доладоккха тешал хилар. Москвичийи ленинградийи починагIа РСФСР ерригача областашка, краяшка, автономни республикашка шерра социалистически яхь яьржай пятилетка хьалхарча шера заданеш ханал хьалха кхоачашъяр духьа.

Кердача пхе шера планагIа йола парте XXIV съезда Директиваш — из дIахо чакхдаха дезача гIулакхий деррига халкъа юкъара программа я. Из кхоачашъеча дика вIаштIехьъяьннеи творчески инициатива йолаши шозш хилар хьахьокха деза къахьегамхой депутатий Советаша, цар исполнительни органаша, Российски Федераце беррига къахьегамхоша.

ЙислагIча пятилетка шерашка Российски Федераце къаман доход дукха совгIа-эшашагIа йоацаш 40 процент дукхагIа хилийта лаьрхIад. Промышленни производство пхе шера 44—47 процент дукхагIа хургья. Бахача наха промышленнии продовольственнии товараш ду производстваш сихагIа дегIаккхувла лаьрхIад, хIаьта уж цкъаи ахаззеи хIана хецац аьнна дукхагIа арахецаргда.

Советаша, йоахар дIахо РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума председатела, шерра пайда эца беза предприятей гIулакхашта координаци ярай тIахьожам лоаттабарам шоашта енача бокъонех, болх беш йолча сборудованех пайда дикагIа эцилга, сменноста коэффициент лакхьелга, халданза болх бергболa график юкъейоалаелга вIаштIехьдаккха деза.

Съезда Директиваша хьежжа йислагIча пятилетке юрта боахама ерригa продукци хьаяра шера юкъера боарам республике 22 процент лакхбала безаш ба. Промышленни ларда тIа дIахо дукхагIа йоахаргья юрта боахама продукташ.

ЙислагIча пятилетке РСФСР-е хьалде лаьрхIад 315 миллион квадратни метр чуIе моттиг йола цIенош. Цун маIан да, дукха совгIа-эшашагIа боацаш Российски Федераце бахача нахах диьлагIча даькъага кхы а дика кийчъяь керда квартираш кхоачаргхилар е шоай чуIеча моттигий хьалаш тоадергхилар.

Кердача пхе шера беррига кагирхой массане юкъарча юкъерча образованега боахилга чакхдакха деза.

Укх шера июль бетта денз пенсеш ийдеш вола бархI миллион гаргга саг лакхагIча боарамера пенсеш ийде волаленнав.

Парте XXIV съездо чIоагIа уйла тIаяхийтай социалистическа законность, пачхьалкхен дисциплина, правопорядок дIахо чIоагIъяра. Советашта дукха балхаш да укхаза дел.

Советий организаторски балха боарам дIахо лакхбанза, демократически принципаш лоарзагIа ца йоалаш кхоачашъянза, цар балха стили методаши эргайоахаш тоаянза ярг ца хиларах ше дувцаш докладчика белгалдаьккхар, Российски Федераце Советашка хIанз 1 миллион совгIа депутат хилар.

Депутатий авторитет, харжархошта хьалхашкара цар бехктокхам лакхбар духьа парте XXIV съездо гIойленагIа лаьрхIад массе тайпарча Советий депутатий статус, цар полномочеши бокъонаши, хIаьта иштта кулгалдеча балхаш тIарча наьха депутаташцарча гIулакхашкара декхараш законодательни наькъаца белгалдоахилга. Депутатий бокъонний хьакъехьарча положене къоастамболлаш йола регламентаци юкъейоалаяро шеко йоацаш новкъостал дергда цар болх дIахо тоабара.

Советий болх лертIа дIагIоргбац, нагахьа санна дукххача наха хьаллоацаш хиларах цар ког гIортолга еш ца хуле. Российски Федераце болх беш я 16 миллион совгIа саг чулоацаш йола ах миллион совгIа общественни самодеятельни организаци.

Шийи къамаьл чакхдоаллаш М. Я. Яснова аьлар:

ХьатIадоагIача шера советски наха белгалйоаккхаргья тIехьаьнна йоккха событи — Советски Социалистически Республикай Союза 50 шу дизар. Вай социалистически мехка дерригача историе, Советски Iаьдал латтача юкъагIарча ерригача опыто харцде йиш йоацаш хьахьокх халкъа Iаьдала эгтара демократическегIа йола органаш хиларах тарра Советаш вахара низ болаш хилар.

Советски Союза вежарашка долча халкъий юкъарча мугIарера Российски Федераце къахьегамхой кхы а айхагIа кхоталургба хьамсарча Коммунистически партена, цун ленински Центральни Комитета гонахьа, шоай деррига низаш тIадохийтаргда Советски Союза Коммунистически парте исторически XXIV съезда решенеш кхоачашъяра, шоашкара доагIаш дола дакъа лоацаргда вай мехка коммунизм хьалъяра гIулакха юкъе.

Цул тIехьагIа докладах лаьца пренеш йолаелар. (ТАСС).

* * *

ХIАРА САГА ДУХЬА

ХьалхагIа хоам баь хиннача тайпара, 28 июле пренеш йолаелар нов. М. А. Яснова докладах лаьца.

КПСС МГК секретара депутата Л. И. Грекова аьлар, вай партеи правительствеи хадданза йоакхо ю столица, из дегIайоалаяреи тоаяреи. Из йоакхо еш хилар дIаьккха а хьахьекхар Москва дегIайоалаяра генеральни плана хьакъехьа КПСС Центральни Комитетои СССР Министрий Советои баьча соцамо.

Парте Челябински обкома хьалхарча секретара депутата М. Г. Воропаева йоах, КПСС XXIV съезда исторически решенеша керда, бехктокхаме декхараш оттаду Советашта хьалхашка. Городийн районийн боахам комплексно дегIаккхувлара планаш кийчъеш я областера дукха городской районни Советаш. Цу планаш тIа хьахьокх производства объем йоккхаярца, къахьегамхой вахари быти тоаярца ювзаенна йола юкъмоттигера, вахара лоархIаме проблемаш.

Моттигерча Советий бокъонаш декхараши шердаро дикка лакхбаьб халкъа боахама дерригача доакъошкарча гIулакхашта хьалхара цар бехктокхам, хьакхайкадир Башкирски АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела депутата Ф. В. Султанова. Овлангара денз хувцаелнай цар балха методаши чулоацами, пачхьалкхен Iаьдала органаш хиларах тарра айеннай моттигерча Советий авторитет.

Советий балха перспективни планировани яра дешаш ма дарра дийцар депутата Н. В. Филимонова — къахьегамхой депутатий Ленинград... (Инстедоалар 3-ча оагIо тIа).

ПАРТИЙНИ ВАХАР

БЕХКТОКХАМ ЛАКХБУ

Партийни организаце иза, цуй денал цуй хIара бIухочун моральни гIулакхех тийша да. Из диццалнйтац колхоза партийни комитето. Коммунисташ устаьо дIадехараш дизза кхоачашдергдолча уйланца кхетабе, парте хIара членаца къаьст-къаьста болх бе гIерт из.

Коммунисташа дика хьоькхам гойтаргбола гIулакх де гIерт партком, хьалхле царга хилийтара новкъостал ду.

Мишта вIаштIехьдаккха гIерт тхо иза гIулакх? Эгара хьалха доагIар дизза хьадехарца, коммунистий отчетаншка парткома заседанешка, юкъарча собранешкеи деховой парторганизацей собранешкеи ладувгIарца, хьалхагIа тIаийца решенеш мишта кхоачашъю коммунисташка дIахайтарца, кхыйолча формашца. Болх цу тайпара вIаштIехьбаккхаро йиш хилийтай цIи хеза колхозан производства хьалхалаттараш коллективе хьалкхебе. Партийни организаце доккхал ду царех, царех ког гIортолга ю, цар опыт йоаржаю. Тхоаш сий долаш лоархI оаха республике эгара хьалха латтача доаркаех цаI, дIадахача шера хIара кхоабача Iаттагара 4835 килограмм шура яьккха нов. М. А. Рыбалко тхоай шурий-товарни ферме болх беш хиларах. Из, ховш хиларра, вай республике дикагIа бола хьоькхам ба. Укх шера хIара кхоабача Iаттагара 5000 килограмм шура яьккха аьнна дош деннад цо, хIаьта цу декхарах из дика а лоархIаю. Хьалхарча ах шера хIара кхоабача Iаттагара 2620 килограмм шура яьккхай цо. Иштта дика къахьегаш хиларах укх шера Ленина орден еннай Мария Александровнана.

Хьалха латтарий опыт йоаржаю кепайоазонцен багах пропаганда ярцен. Цу дешо йоккха моттиг дIалоац многотиражни газета тIа, пенгазета тIа, чIоагIа уйла тIайохийт цу гIулакха тха агитатораша, политинформатораша, «Знание» яхача общества юкъешарча организаце членаша.

Партийни организаци хаинахьа кийчъелар аьхки дергдолча балхашта. Отта а яь чIоагIийр организационни политико - кхетамеи балха план, къаьстта белгалдир хьан фу дергда. Общественни хьисапе информаце бюро вIашагIъеллай колхоза парткомо социалистически яхь мишта лел дикагIа дIайовзийтара. Бюро членаша хIара денна беседаш ера наькъаца колхозхошка хоам бу ялаташ чуэцачен доакъараш кийчдечен социалистически яхь мишта лел, колхозе, районе, мехка, доаьол дехьа хулча лоархIамегIарча событеех.

Ялат дукхагIа даккхар — лаьтта леладара даькъе юкъмоттигера проблема. Из цIенхашттара декхар кхоачашдара беррига колхозхой оарцагIбаха а цу даькъера коммунистий лоархIам лакхбе а гIерт тхо.

Эгара лоархIамегIа йолча участкашка болх бу коммунистий — комбайнераша, шоферашъ, трактористаша. Дика хIамаш дукхха дувца йиш я комбайнерех Ш. Д. Халухаевах, В. И. Кострикинах, В. М. Журавлевах, шоферех Х. Х. Мержоевах, А. Дежинах, вежарех ЧасыговгIарах, П. И. Золотаревах, хьинаре къахьегарца шоашкара дика гIулакхаш гойтача кхычарех.

Новкъостий А. И. Дороховн Н. Г. Евдощенкои керте латтача механизированни звеноша 30 центнерал совгIа ялат доаккх хIара гектара тIара. Цхьаццадолча кхашка хIара гектара тIара 45 а кхы дукхагIа а центнер ялат доаь. Мукх хIара гектара тIара 35 центнер баьннаб колхозе, хIаьта кIа хьалххагIе а даьча лоархIамегIа, 30—32 центнер дарг дела да хIара гектара тIара. Юкъера хьувкIам планагIа 23 а декхарегIа 26 а центнер хила безаш бар. Белгалдоаккхаргда аз, деррига ялаташ чуэцара балхаш комплексно деш хилар, вешта аьлча вIаштIехьа-тIехьа ду ялаташ чуэцара, ца хьагулдара, кепатохара, аргIаш дара, лаьтташ ахара, пожнивной культураш дIаера балхаш.

Цу дерригача хIамаша йиш хилийтав паччахьалкхенга ялат дохкара план 20 июле кхоачашъе. ХIаьта а дIахо дохкаш да ялат.

Хьайбаш леладелга — тха боахама керттера лостам. Тха боахам хIанз денз дIа лаьрххIа фуаш, шура, дулх доахаш хургба. ХIаьта доакъар IалашдарахI тийша да хьайбай продукташ дукхагIа йоахилга.

ИйслагIча пятилетке оаха лаьрхIад хьайбай продукташ дукхагIа яхеи кийчъеи, 1970 шераца нийсдича дулх 29 процент, шура — 33 процент дукхагIа яккха, фуаш 276 процент дукхагIа гулде лаьрхIад 1975 шера. Иштта лаьрхIад продукци яккхарга дIабода мах лохбе, производства доакъой рентабельность лакхъе.

Укх шерре а 640 тонн дукхагIа яккха езаш я шура, хIара Iаттагара йоаккха шура 3000 килограммага дIаккхачае е 1970 шерарчул 165 килограмм дукхагIа яккха. Ах шера шура йохкара план 102 процент кхоачашъяьй. ПланагIа ах шера 1800 эзар фуь дохка дезача паччахьалкхенга дехкад 2087 эзар фуъ, дулх 1120 центнер дохка дезача дехкад 1188 центнер.

КПСС XXIV съезда Директивашка аьннача тайпара хьайбай боахам чIоагIа дегIабоалабанза барг ца хилар теркал а деш, кердача пятилеткагIа организационно - технически план оттаяь колхозе доакъарий бава тоаяра. Из колхоза шеррача активо дакъа а лоацаш йийцай, партийни собране чIоагIъяьй.

Укхаза белгалдаккха леза, тIехьарча шерашка тха боахаме хьажкIаш кIезига хинна хилар. Из гIулакх хIанз лертIадаьккхад оаха, укх шера 4-эза дукхагIа йийнай из маьхе культура. Силоса лаьрхIа хьажкIаш гидуаргаш а зеш йийнай. 50 гектара тIа мара юви па хинка доакъаза свекла, ябакхаш, морковкаш 150 гектара тIа йийнай.

20 июле тIакхоачаш 1300 тонн сенаж лаьттах еллар, аргIаш даьдар 500 гаргга тонн аьлахи 700 тонн чахи, цул совгIа 70 тонн ча кепатехад, 130 тонн баьца хьоар кийчлаьд. Цу тайппара доакъараш кийчдара технологена юкъе тхоай ма хулла пайда дукхагIа эца гIерт тхо Iилмана карагIдаьннарехи хьалха латтача опытехи.

Ер кхоалагIа шу да опыт йолаш, шиъ гIулакхах дика кхеташ вола коммунист М. М. Верещагин керте латта бригада духхьал доакъар кийчдар балхаш деш хьайбагIа. 40 саг ва бригадаца — керттерча даькъе шоай болх дика бовзаш, опыт йолаш бола механизатораш. М. Верещагин ше дика кулгалхо хинна ца Iеш, хьинаре агитатор а ва.

Доакъар кийчдара хьалха латта грнемаш юкъеххахьара чотах Iан тIехь доаханна телача доакъара рационацара дегIах латаш йола кротеин доакъарий единицаца лоархIаш 100—120 граммага дIакхоачаргья, боарамга дIакхоачаергья хьайбашта эша паротин.

1970 шера колхоза правлене баьча балха хьакъехьарча огнетага ладувгIаш партийни организаце предложени елар эррига тракторно - кхашлеладун баьца даараш кхедун бригадаш къахьегамах нарид йоацаш аккордно-премиальни мах тела оттае, аьнна. ХIанз колхозе кхаш лелаераша къахьегамах тела мах, хьайбай боахаме а санна хьаяьккхача продукцега хьежжа ба. Цу гIулакхо къахьегамхой балхацара безам чIоагIа айбаьб.

Производственни гIулакхах бола специалистий бехктокхам лакхбара массехк организационни мероприяти чакхъяьккхай колхоза парткомо правленеца цхьана. СовгIа гIулакхех специалисташ мукъабаьхаб, производственни декхараш кхоачашдеча доал дукхагIа бе деллад царна, цу гIулакхаша цар бехктокхам лакхбаьб. Тха практике хьалха дукхагIча даькъе хьехам телараш мара бацар уж, хIаьта хIанз бокъонца бола производства технологаш хиннаб царех.

Колхоза коммунисташ бехктокхамеча производственни участкашка оттабаьб, тоабеннаб бригадайн фермайн боахама гIулакхашта тIахьожам лоаттабара, колхоза къахьегамхошта юкъе беча кхетама балха боарам лакхбара даькъера цеховой парторганизацей болх. Къаьстта боккха лоархIам бу оаха тIаийца решенеш кхоачашъяра лоаттабеча тIахьожама.

Тха балха тIа хIанз а дуккха кхоачамбоацараш, халонаш, гIалаташ, кхоачашданза дика декхараш да. Оаха хIанз бизза пайда эцац доакъараш, къаьстта йол кийчъяра йолча тхоай торонех. Цу деша чIоагIа мела ба цхьабола бехктокхамеча гIулакхаш тIара новкъостий. Лоха я ялат чуэцара темпаш а. Цхьабакъда, колхоза парткомо, ерригача партийни организаце а правлене а долла хIама ду уж кхоачамбоацараш дIадахара, халонаш эшаяра.

Ш. ФАРГИЕВ,
Сунженски района Кирова цIерагIча колхоза парткома секретарь.

Грозненски трамвайни управлене болхлоша чIоагIа лоархIаши сийдеши ба коммунистически къахьегама ударникаш слесарь Е. С. Кривобоков, электрослесарь Ф. И. Хулан, водитель - инструктор, слесарь В. Р. Балян. Хьинаре къахьегаш даькхад цар шоай сий. Шоай бехка цIакиха хьовзам хилийтац цар балха тIа.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа), слесарь Е. Кривобоков, электрослесарь Ф. Хулан, водитель-инструктор В. Балян.

М. Пашкова сурт.

ЛаьрхIачул совгIа 25 эзар тонн...

ЦIаккха ца хиннача тайпара хьинар айденна къахьег укх шера Нохч-ГIалгIай транспортни управлене автотранспортни комбината коллективо. Мукх дIа-юха кхахьара ворхI бетта план ханал кIира хьалха кхоачашъяьй, 14 процент тIеххоачашъяьй къахьегама овсарле. Планал совгIа дIа-юха биъхьаб 25 эзар тонн халкъа боахама мукх. Укх шера комбината болхлоша кходаьд 23 тонн бензин.

Уж къахьегама толамаш доахача хьинаре дакъа лаьцад рационализатораша, цар производствана юкъейихьача предложенеша паччахьалкхенна шиъ-ах эзар сом пайда баьб.

Мукх дIа-юха бахьарга дIабода мах лохбарах, къахьегам Iилман ларда тIа вIаштIехьбаккхарах, деррига технико - экономически хьоькхамаш лохдарах комбината коллективо укх шера паччахьалкхенна планал совгIа 28 эзар сом пайда баьб.

Ялат-чуэцача а хьинаре дакъа лоац транспортникаша. Грозненски района боахамашкара ялат чуэцача болх беш я цу предприятера 15 автомашен.

ХIара сменагIа нормаш тIахкхоачаш а еш, хьинаре къахьегарца белгалваьнна ва Октябрьски Революце орден енна водитель Саренко Яков, «За трудовую доблесть» медаль енна Шамсадов Аллан, Литкалов Николай, Манкиев Iиса, Оздоев Даланбек, Дидов Юрий, кхыбараш. Социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай кхоалагIча колонна коллективо.

М. ГОЛЬДЕНБЕР.

Дийцар лоархIаме дош

Укх денош Грозненска В. И. Ленина цIерагIча культура Дворене хилар социальни страховани елга тоалара профсоюзни боахамеи организацеша беча балха хетаьь республика профсоюзни активи собрани. Цига дакъа лоацаш бар министерствий, ведомствай, медицински учреждений кулгалхой. Социальни страховани елга тоаларах долча дешах лаьца доклад йир облсовпрофа секретара нов. Селшке.

Пренеех къамаьлаш дир Грозненски химически комбината завкома председатела нов. Уткина, Серноводски курорта керттерча лора нов. Синельникова, Грознерии цхьоалагIча поликлиника керттерча лора нов. Родинас, машенашъеча болхлой профсоюза обкома председатела нов. Баймурадова, кхычар. Къахьегамхой унахцIено лораяра болхлой гIулакхера нахи кIезигагIа шаноташ хургбола гIулакх дара шоашта карагIдийннарехи де дезареха дийцар цар.

С. ЧУХАРЕНКО.

ДИКАГIЙОЛА ОПЫТ—МАССАНЕНА

ТХА КЕРТТЕРА РЕЗЕРВ—КЕРДА ТЕХНИКА

КПСС XXIV съездо доккхийи бехктокхамеи декхараш хьалхашка оттадаьд вай мехкарча мехкдаьттахошта. Уж толамца кхоачашдара дIахо а общественни производствана интенсификаци е еза, цун эффективность лакхъе еза Iилман-технически прогресс сихъярца, производства структура тоаярца. Цунца дувзаденна мехкдаьттахошта хьалхашка латтача керттерча декхарех да йолаш йолча мехкдаьтта запасех бизза пайда эцар, мехкдаьтта доалла керда моттигаш гучаяхар.

Мехкдаьтта доаллача МалгIабика районо республике эгара дукхагIа мехкдаьтта делар дIаяхача пятилетке. Цхьабакъда, укх тIеххьарча цхьан шин шера тха районе хьадоаккха мехкдаьтта кIезигдала доладеннад. ЛаьрххIа учет йича гучадаьннад укх шера доаккха мехкдаьтта соажарчул 7—8 процент кIезигденна хилар. Цун керттера бахьан да мехкдаьтта запасаш дегIаухаш ца хилари, мехкдаьтта доалла керда моттигаш ца хилари. Цу хьалашка хьадоаккха мехкдаьтта кIезиг ца далийтара а паччахьалкхен плани тIаийца социалистически декхараши толамца кхоачашдара а малагIа мероприятеш чакхйоах тха мехкдаьттеи гази йоахача управлене коллективо? Мехкдаьтта доахача юкъеххухь керда техникеи технологии, скважинашта капитальни ремонт ю.

Хьадоаккха мехкдаьтта лох ца далийтара, нагахь из лохдала доладойя а, из сихха лохлургдоаца гIулакх вIаштIехьдаккхара пайденегIа дола наькъаш таххьар да хIанз тха управлене мехкдаьтта доахарашта хьалхашка латта керттера декхар. Мехкдаьтта запасаш йоацача хьалашка таххьа а тоххаш чакхъяха еза хIанз болх беча скважинашкара доаккха мехкдаьтта совдаккхара йола мероприятеш. Цу гIулакха боккха лоархIам болаш да мехкдаьтта даккхара технологи эргаяккхар, производствана юкъе дикагIйола методаш кхахьар. Мехкдаьтта ерригача системашка ца хаддаш болх байтар, мехкдаьттеи гази хийч а еш, из дIаккхухьийтача системай болх кхетамца вIаштIехьбаккхар.

1971 шера хьалхарча ах шера керда техникеи технологии производствана юкъеххахьарах, тайп - тайпара организационно - технически мероприятеш чакхъяхарах лаьрхIа хинначул совгIа даьккхар 651 эзар тонн мехкдаьтта.

Паччахьалкхен плани тIаийца социалистически декхараши толамца кхоачашдара «Малгобекнефть» НГДУ коллективо керттерча даькъе чакхйоахараш укх тайпара мероприятеш я: скважинашта капитальни ремонт ю, скважинай призабойни зазоанашта гидрофобни эмульсешца, соляно - кислотни обработкаш ю дукхагIа мехкдаьтта хьадаккхара тIоанашка чуухийт хийи гази. Духхьала дIабахача ялх бетта 21-эза соляно - кислотни обработка яр бахьан долаш хьадоаккха мехкдаьтта 199506 тонн дукхагIа хилар, хIаьта гидрофобни эмульсешца обработка ярах тIаккхийттар 43604 тонн мехкдаьтта да. ТIоанашка хийи гази чу а ухийташ мехкдаьтта цIенагIа хьакъестадар бахьан долаш тIаккхийтта мехкдаьтта 25 эзар тонн совгIа да. Укх шера капитальни ремонт яьй 11 скважинана, из бахьан долаш хьадоаккха мехкдаьтта 236943 тонн лакхделар.

Уж санна боккха лоархIам болаш еще а кхы дукха а мероприятеш чакхъяьхай тха управлене. Турбашка тух, кIув, парафин чудижар, уж мукхъяр бахьан долаш чоалханегIа хул мехкдаьттен гази йоахачара балхаш, трубопроводаш, запорни арматура, технологически емкосташ, лифтови турбаш юкъ, уж бахьанаш нийсдаларах коммуникацеш йох, цунца дувзаденна авареш хул. Уж дIайоахаш дукха балха хан къахьегами дIабахийта беза, дукха средствашъ йоле еза, цу гIулакхаша къахьегама овсарле дикка лохъю, цунца цхьана дукха мехкдаьттеи гази зехьа йов.

Мехкдаьтта хьагулдеча системе тух дижарахи турбаш чура мукхъярахи къаьстта дукха хьовзамаш хул тха управлене. «Малгобекнефть» НГДУ инженерно - технически болхлоша Грозненски мехкдаьтта института Iилмахошца цхьана дукха балхаш даьд уж кхоачамбоацараш дIадахара. Института еннача рекомендацех трубопроводашка оаха чуухийт хIанз триполифосфатнатри. Цар турбашка тух чудижийтац, чура уж мукхъяйтац. Цох доккха беркат даьннад производствана. Цул совгIа уж санна йола мероприятеш оаха Iилмахошца цхьана чакхъяхар бахьан долаш чIоагIлу производстванеи Iилманеи юкъера бувзамаш.

Мехкдаьтта доаккхача технически прогресс еча йоккха моттиг дIалоац цхьан скважинерча шина тIоана цхьан ханнеи къаьстъкъаьстан эксплуатаци яра методо. Духхьал дIадахача шера тха управленерча кхаь скважинера цу методах мехкдаьтта даккхар бахьан долаш тIаккхийттар 107 эзар тонн «Iаьржа дошув». Укх шера цу методагIа мехкдаьтта даккха лерхI № 805 йолча скважинера, цу гIулакха «СевКазНИПИнефть» конструкцех кийчъяь ГУЭ-2 ФГ забойни установка оттаяьй цига.

ЧIоагIа йоакхо ю оаха тха рационализатораша, изобретателаша кийчъяь рационализаторски предложенеш хаинахьа производствана юкъеххьара а. Творчески балха юкъе дукхагIа увз оаха болхлой, инженерно - технически болхлой, гIулакхера нах. ДIабахача ялх бетта тха управлене кийч а яь производствана юкъейихьай 86 рационализаторски предложени ции изобретении. Цар паччахьалкхенца 389,6 эзар сом пайда баьб. Къаьстта боккха пайда баьннаб рационализаторскии изобретательски болх дикагIа вIаштIехьбаккхара чакхйоахача конкурсех, дикагIвола рационализатор яха сийлен цIи яккхара лоаттабеча къовсамах.

ЧIоагIа хален чоалханеи да скважинашта капитальнии лаьттан кIалхеи ремонт еш ду балхаш. Къахьегам аттача а боаккхаш къахьегама овсарле лакхъяра йолча кердача аппаратехи механизмехи пайда эцу оаха. Царна юкъе да тайп-тайпарча конструкцеех дола АПР-2, АПР-2М, АПР-2ВБ яхеи хамаолеи дIоагIаш.

Къаьстта чоалхане болх ба Возвесенски газ чакхйоахача заводе дIалоацийтача мехкдаьттах хий хьакъоастадеча беза. Дезмульгирующи установкаш ца хилар бахьан долаш обводнени йолча хана хий дукха кхет мехкдаьттех. Из кхоачамбоацар а хургдоацаш укх тIеххьарча хана дIадаьккхад оаха. Уж а кхы а мероприятеш чакх а йоахаш керда техникеи технологии производствана юкъеяккхара ах шера плана толамца кхоачашъяьй тха управлене коллективо.

Малгобек - Возвесенске доаккхачаь мехкдаьтта боарам кхы лох ца балийтар боккха лоархIам болаш гIулакх да. Керттерча даькъе хIанз доаккхаш дола мехкдаьтта тIерча мелацкара доаккхаш да, хIаьта цига а каст-каста обводнени хул. Цу хьалашка тIерча мелацкара дукхагIа мехкдаьтта хьакъоастадара мел эша мероприятеш чакхъяха еза. Керттерча даькъе керда техникеи технологии производствана юкъеххаьа еза, интенсификаци е еза хьадоаккхача мехкдаьттана.

Гуш ма хилара нийслу халонаш дукха я. Хьинаре къахьегача мехкдаьттахоша уж эша а еш толамца кхоачашъяьй ялх бетта плани тIаийца социалистически декхараши. Тайп-тайпара мероприятеш чакх а йоахаш хьадоаккха мехкдаьтта кIезиг ца далийтара даькъе доккха дакъа лаьцад управлене керттерча инженера В. Я. Бородина, РИДС-3 начальника А. Х. Албогачиева, Н. А. Орехова, цхьоалагIча инженерно - диспетчерски служба начальника заместителя Я. Б. Белхороева, Социалистически Къахьегама Турпала, мехкдаьтта доахача оператора А. Лологоева, РИДС-2 начальника Б. П. Панфилова, кхы дукххачар а.

КПСС XXIV съезда решенеша дегаш гIоздаькха Малгобекски мехкдаьттахой дог тийша ба тIаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдергхиларах.

М. МАРЗИЕВ,
«Малгобекнефть» НГДУ технически отдела начальник.

Цунна наха баркал оал

ХIанз со язве воаллар Грозненерча модай Шеи хIамаш тегар Усманова ВахIида Медина я. Ткъо шу да Мединас хIамаш тегарий болх бу. Йоккха опыти лакха говзали йолча цунна тега ца ховш цхьаккха а тайпа барзкъа дац.

Балха еначул тIехьагIа хIамаш тега Iомаяла йийзанзар Мединай. Ииниг йолча хана денз маха баккха Iомаяьяр из нанас Баширова Зулас. ХIаьта Зула ше а цIи хеза хIамаш тегар яр.

Нанас барзкъа тегача хана юхера дIаялацар йиIиг. Долла хIама ха гIертар. Цудухьа дIачувха а ца еш барзкъана ло баккха а из тега а Iомайир цо из. Нанас хьийга къа зехьа довнзар. ХIама хара сутара йола йиIиг дукха ха ялалехьа маха баккха шаьрлу.

Ялх класс яьккхачул тIехьагIа дIахо деша вIаштIехьдаланзар Мединай. Нанас могадаь 1951 шера город Талды-Курганерча «Красный октябрь» артеле балха яхар пхийтта шу даьнна Медина. ДегIа хьаьрча йола йиIиг эIамига хеташ балха дIаца эцаш юха гIертабар ателье кулгалхой. Цхьабакъда, Мединайна хIамаш тега ховлга хайча, раьза а хинна дIайицар. Кхыбарий санна кхаь бетта Iомаяла йийзанзар цун. ШагIа нанас хьийхар накъадаьлар. Юххьанца тIехнахьа дувхалу кхалнаьха барзкъаш тегар цо. Кхоачаш пхьа бутт а балалехьа дукххача хана денз болх беш хьабоагIача мастераштa нийсса барзкъаш тега Iомаелар из.

Боккхача безамца цIераш йоах Мединас шийна новкъостал даьча мастерий эрсечун Кравченко Галинайи черсечун Шахманова Галинайи. Ателье кулгалхоша балха ена ши бутт а балалехьа сага новкъостал доацаш болх бе оттаю из. ХIаьта цунца цхьана ателье балха баьхкараш шоашта йилла ха — кхо бутт чакхбаллалца Iомалуш хилар. Ялх шера Талды - Курганерча «Красный октябрь» ателье къахьег Усманова ВахIида Мединас. Цу юкъа массехк къона болхло Iомаву цо. Цига болх беш яьккхача хана дукххаза Сийлен грамоташ, ахчан совгIаташ тийларбаркалаш кхайкадир ВахIида Мединайна.

1957 шера денз Грозненски «Индпошива» фабрике къахьегаш я мастер Усманова ВахIида Медина. Медина фу саг я, по мишта болх бу хьахьокх бехктокхамегIа, саготагIа дола заказаш цунга телаш хиларо. Къаьстта хьинар айденна къахьийгар цо Ленински Юбилейни шера. Цудухьа медаль елар цунна.

Ерригача фабрике а дикагIа йола хIамаш тегар хиларах тарра кхо шу хьалхагIа керда хьадийллача Грозненски модай ШагIа болх бе хьожаю ВахIида Медина. Ялхайтта саг чувоагIача бригадана кулгалдеш я из. Цун бригадерча наха тег кхалнаьха кочамаш маIача наьха костюмаш, пальташ. Бригада болх дика вIаштIехьбаьккхаб Мединас. Бетта ворхI мара ца дезача бархI а нис а барзкъа тег цо. ТIаккха иштта йолча шоай бригадиралла тIехьайиса лац бригадерча цхьанна а кхалсага. Цудухьа бригада коллективо хIара бетта производственни заданеш толамца тIеххоачашъю.

Дукххача шерашка хIамаш тегача хьинаре къахьегарахи дIаяхача пятилеткагIа лакха толамаш дахарахи доккха паччахьалкхен совгIат — Шеча Байракха орден еннай Усманова ВахIида Мединайна.

Х. АРШМАТОВ.

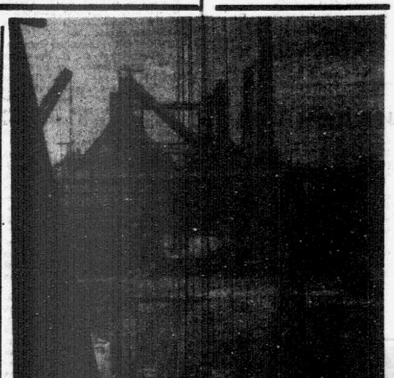

Керда пхелагIа домна хьалъяра балхаш шерра дIадоладаьд Новолипецки металлургически заводе. Мехка эгара низ болашагIа ярех цаI хургья из. Цун пийшка чура че 3200 кубически метр хургья.

«Липецкстрой» треста коллективо дош деннад 1972 шера шолагIча квартале домна болх бе йолаялийта.

СУРТА ТIА: пхелагIа домна хьалъеча.

В. КОЖЕВНИКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Цкъа яздаьчох цIаькха а...

Массехк бутт хьалха «Ахьмада а хац, Махьмада а хац» аьнна «Сердало» газета тIа кепатехача фельетона тIа йийцар Наьсарерча Аьлте-Юртарча кашамашта йистте ягIа хи башня. ДIатIахьежача тишъенна нийрча я из, чура бIеха я, дегаза хет цу чура доагIа хий мала. ХIаьта из тоае, эшаш еце геттара цигара дIаяккха оарцагIвоалаш саг вац, цун да малав ховш дац, яхаш дар фельетона тIа дийцар.

Из гIулакх тахка, газето дийцача кхоачамбоацарашка хьажа декхарийла бараш а хувцабенна дукха эргалонаш а хиннай, бакъда из башня ше хиннача тайпара латташ я. «Цу башне чу хий хьачуухийтача насосни станце вагIа механик цкъаза мотора кнопка тIа пIелг а тоIабийявиц а вале дIавода. ТIаккха цистернаш чу кхы дIачудаха йиш а йоацаш из еррига башня хьалъюа хиво. ТIаккха дехача корехи наIарехи гIолла арадолалу из. Саг къайлаваккхал я лаккача гувна тIера чу а ухаш цо укхазарча кашамашта юхе гIолла яьккха сангар». Иштта дар цу фельетона доакъоех цаI. Хьалха санна Iоухаш да из хий, сангар а кIоарглуш латт.

Лоацца аьлча, фельетон йолалуш вай яьхача тайпара «ДIатIахьежача ше юаргйола буц йиъаь яьлча санна хете а, яха дагайолаш я из «гIишло». Яхаргьеций из, цунгахьа дIахьожаш, из теркальеш саг ца хилча, хIанз а цун бокъонца вола да гуча ца ваьлча.

Ер мугIараш яздалехьа цун да я яхача «коммунхозе» телефон техаир аз, фу хиннад цох аьнна.

— О-о,—аьлар сога трубка, — укхаза мел вола хьаким а хувцаеннав цу юкъа, цу хьакъехьа хатта-ала саг вац. ХIаьта башня-м ше йолша латташ я.

«Газовикаша оттаяь «спектакль» яхаш яр шолагIа йола фельетон. Цу тIа дувцар Назранерча Наьсар-Кортски улице коммунальни цIеношка бахача наха газ хьачу ца юллаш газовикаш хьувза шолагIа, кхоалагIа шу да цхьа сварщик вац яхаш. «Маца воагIарг-ва-хьогI малх ше масса хана бувлача гIолла хьалбувлийтаргбола цхьа дош дола «кIант?» аьнна чакхъяьккхаяр из фельетон. Из «кIант» дукха гайнавале а хьаккхьачар, хIаьта ший декхар кхоачашдаь дIа а вахар. Укх шера бIаьстн дар из. ХIаьта а газ турбаш чу хьачу а хийца ше дIаводаш цIилеторгаш бе а ехха плиташ тIа байдача наьха цIаьхха гIоздаьнна дегаш юха а тоIадир цу кIанто. ХIанзалца сога хьежаш ма даьгIадий шо, хIанз денз дIа кхыча кIантага хьежаргда шо, аьлар цо юха а вийрза. Дукха кортош лозадир наха цу кицах ца кхеташ. Юххера цу деша маIан дича хайра из.

Фуд аьлча, уж цIенош хьадеча хана кухнешка форточкаш дех кадац гIишлошъераша. Уж ца хилча газ сага йиш яц цу помещенеш чу.

Цудухьа мерий кIал хьенайолдашехьа цу газа ойна ала лотабе йиш йоацаш багIа нах. Юхе уллача кхаьчача кхорах цIерг тоха йиш ца хилар хала хIама деций?

Шоай «спектакль» чакх а яьккха хIанз оаш фу ду хьожаргдах тхо яхаш куралаш а еш багIа газовикаш а. Цар шоай гIулакх дир, дукха наьха садетта дийзадале а. Цар оаш фу ду хьожаргдах» яхараш коммунхозанаькъан ба. Уж ба корех форточкаш даха дезараш. Вай а хьежаргда хIанз фу ду.

М. ЗАНГИЕВ.

БАРХIАЗЛАГIА ХЕРЖАЧА РСФСР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ХЬАЛХАРА СЕССИ

ХIАРА САГА ДУХЬА

(Ийстедоалар. Долалур 1-ча оагIо тIа).

ски областной Совета исполнительни комитета председателя хьалхарча заместителя.

Вай партен правительстваи Iилма дегIадоаладара йоаггIа уйла тIайохийташ хилара тешал деш я, ялар депутата **А. П. Капица** — СССР Iилмай Академе Дальневосточни Iилман центра президиума председателя, къаьст-къаьстача экономически районий производительни низаш дIахо сихха дегIакхувлара Российски Федерацие массеха Iилман центр хьаяра хьакъехьа КПСС ЦК-аси СССР Министрий Советой яь решена.

Оратора хоам бир. Дальневосточни Iилман центре болх беш 11 институт хилараьх хIаьта укх гаргарча хана йиъ кхы а хьаергIилара ях.

Сайрийнарча заседане пренешка къамаьлаш дир депутаташа: **Г. А. Варакина** — Краснодарски крайисполкома председателя хьалхарча заместитела, **В. В. Пайщикова** — «Красное Сормово» яхача горьковски завода электросварщиктий бригадира, **Н. В. Данииленкос** — РСФСР юрта боахама министра хьалхарча заместитела, **Р. Т. Красновас** — Оренбургски областа Ратчински юрта Совета исполкома председатела, **Г. П. Богомякова** — КПСС Тюменски обкома секретара, **В. И. Алексеева** — Камчатски облисполкома председатела, **Д. И. Филтова** — Смоленски облисполкома председатела.

* * *

29 июле Iуйрийнарча заседане доклад йир мандатни комиссе председатела депутата **М. П. Трунова**.

Докладчика белгалдаьккхар, хоржамий кампани советски наьха политически къахьегамен хьинар чIоаггIа айденнача хьалашка, парте XXIV съезда решенеш кхоачашъяр духьа дерригача халкъо къовсам а лоаттабеш, нислагIча пхе шера плана задании толаме кхоачашъяра къахьегамхой низаш оарцагIа а доакеш чакхъяьнна хилар. Коммунистийи парте бозцарийи йоахаргйоацача блока кандидаташта тIехьа цхьатарра раьза хинна кхаж тассарца РСФСР къахьегамхоша хьахьекхар. КПСС XXIV съездо белгалбаь политически никъ шоаш чIоаггIа хьаллоацаш хилар.

Ерригача 894 хоржамий округе кхаж оттабаь хинна кандидаташ дукхаъ дукхагIа болча харжархоша тIехьа кхаж а тоссаш хержаб.

Лаккехьарча Совета депутаталла массава раьза а волаш хержаб Коммунистически партен Советски правительстван кулгалхой.

Лаккехьарча Совете хержав 314 болхлой 142 колхозхой, хIаьта уж беррагача депутатех ахаяел совгIа кул. Депутаташта юкъе — 309 кхалсаг, е берригача депутатех 34,6 процент.

Лаккехьарча Совете хержаб 37 къамаш народностийн викалаш. Цо къаьгта хьахьокх ленински къамий политика толар, Российски Федерацие даха къамаш, народносташи цхьатарра бокъонаш йолаш доттагIал долаш хилар.

РСФСР Лаккхехьарча Совето мандатни комиссе докладах лаьца массава раьза я волеш тIайийцар 1971 шера 13 июне хержача РСФСР Лаккхехьарча Совета берригача 894 депутата полномочеш бакъъеш бола сопам.

Цул тIехьагIа дIахо пренеш хилар «КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъяра даькъерча Российски Советски Федеративни Социалистически Республика къахьегамхой депутатий декхарий хьакъехьа» РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума председателя депутата **М. А. Яснова** яьа доклада лаьца. Пренешка къамаьлаш дир депутаташа **А. А. Перзенцева** — писатела, **Я. Г. Петерса** — Алтайски края «Победа» колхоза председатела, **В. Н. Лебедева** — В. И. Ленина цIерагIча Пермски машенашъеча завода директора, **В. С. Карпова** — КПСС Волгоградски горкома хьалхарча секретара.

Председателал деш волчо хьаяхайкаду, доклад ювцача ялхайтта депутато дакъа лаьца хилар. Пренеш совцийта лоархI сессе.

Дийцача дешах лаьца массава раьза а волаш сопам тIаэц депутаташа.

Ден повестка тIара кхоалагIа дош дувца йоалу сесси.

«РСФСР къахьегамхой депутатий районни Советах» а «РСФСР къахьегамхой депутатий городскойи гародерча районийн Советах» а долча РСФСР Законий проектий хьакъехьа доклад йир РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума председатела заместитела депутата **С. Г. Батыева**. Цо белгалдаьккхар, вай социалистически пачхьалкхен демократически маIан Советаша дизза гIа хьа а гойташ хилар. Даим цар йоакхо ю районийн городскойн Советаш массаза а партен пачхьалкхени политика моттигашка практически чакхйоахилга Iалашдеш йола пачхьалкхен органий юкъмоттигера звено лоархIача Коммунистически парте.

Докладчика белгалдаьккхар, керда законодательни акташ бокъонца хIанз лелаш долча ерригсоюзни законодательствага, РСФСР Конституцега хьежжа, Коммунистически партен Советски правительстван моттигерча Советашта хьалхашка оттадаь керда декхараш теркал а деш кийчъяь хилар. Эттара шерагIча демократически ларда тIа, дукхача Советий исполкомашен цар активои, Iилма-тохкама институтийн дукхачь вузийн Iилмахоша дакъа а лоацаш оттаьяй законопроекташ.

Моттигера Советаш ерригача пачхьалкхен юкъара хьашташ йоагIйоагIача административно - территориальни одиница къахьегамхой хьаштаеца цхьан, тардеш йола органаш хилар теркалду законопроекташа. Цар тIа теркалъяьй къамий пачхьалкхений административно - территориальни устройство, Российски Федерацие исторически, экономически Iалама, кхыйола башхалонаш.

Цул тIехьагIа докладах лаьца йоасийнача пренешка дакъа лаьцар депутаташа: **Ю. А. Шибаева** — город Ленинграда Куйбышевски районни Совета исполкома председатела, **А. А. Пушкарева** — Свердловски городской Совета исполкома председатела, **А. П. Блохина** — КПСС Омски обкома секретара, **А. Я. Черньшева** — Пензенски областа «Путь Ленина» яхача колхоза председатела, **Н. П. Свешникова** — Орловски областной Совета исполкома председатела, **И. И. Петрова** — Якутски АССР Министрий Совета председатела. Къамаьлаш даьраша къоабалйир йоацца законий проекташ.

Сессе массава раьза а волаш тIайийцар «РСФСР къахьегамхой депутатий районни Советах» а «РСФСР къахьегамхой депутатий городскойн городерча районийн Советах» а дола Законаш. Иштта Iайийцар кепатеха арадаьхача дийцаьа дена уж законаш чIагIдолийташ бола сопам а.

Ден повестка тIара «УнахцIено лоараях долча РСФСР Закона проекта хьакъехьара» дийлагIа дош дувцаш дIайоладелар сайрийнара заседани.

Доклад йир депутата **С. И. Сергеева** — Хабаровски медицински институте ректора. Цо белгалдаьккхар, парте XXIV-ча съезде КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева советски наьха унахцIено лораяра а партен пачхьалкхенон даим йоакхо еш дола гIулакх хилара, гарра цар дахара ха йIаьхъяра а хьакъехьа дийца хилар.

Депутата С. И. Сергеева дIахо яьшхар унахцIено лораярах долча, 1971 шера 1 ноябре денз чIоагIде могадеча РСФСР Закона проекта керттера положенеш.

Докладах лаьца йолаьча пренешка къамаьлаш дир депутаташа: **А. Г. Манохинас** — Люберецки центральни районни больница хирургически отделене заведующе (Московски областъ), **А. И. Крылова** — КПСС Красноярски крайкома секретара, **Т. А. Куницынас** — Саратовски медицински института кафедра заведующе, **А. Г. Созыкина** — Ивановски областной Совета исполкома председатела, **В. В. Трофимова** — РСФСР унахцIено лораяра министра.

Закона проект чIоагIъелга могадора къамаьлаш мел даьраца, халкъа рузкъа санна унахцIено лораярах йола ленински положени цунна ларде уллаш хилар белгал а доахаш.

Сессе массава раьза а волаш тIайийцар унахцIено лораярах дола РСФСР закони 1971 шера 1 ноябре денз из закон чIоагIдеш бола сопам.

30 июле болх дIахо бергба РСФСР Лаккхехьарча Совета сессе.

(ТАСС).

КХОАНА—МАШЕННАЬКЪАХОЙ ДИ

ХЬИНАР АЙДЕННА

Дена хьаьтIаттад тха цIей — машеннаькъахочун Ерригсоюзни Ди. Массаза а из ди хьатIакхаьча уйла ю дIадахача шера даьчун, кхоачаш кIа деш дисачун. Наькха мхетаду оаха, тепловозий водителаша, дика къахьийга хилар.

КПСС XXIV съезда сийна ярчача социалистически яхье тхох хIаравар къахьегама вахте лаьтар.

ЧIоагIа дог гIоздаьна бар са новкъостий тха депо тепловозникашта орденаши медалаши ечча. Цеха дикагIволча слесара Кабацкий Георгена Октябрьски Революцие орден елар, тепловоза машиниста Лапинин Иванан тепловозашта подъемочни ремонт еча цеха слесара Чикунов Юренен Къахьегама Шеча байракха орденаш елар, тепловозашка профилактически хьаькара цеха слесара Хаджимурадов Хож-Махьмадан депо начальника Алексей Дмитриевич Костенкоюн — «Знак почета» яха орден, депо болхлоцта Ацаева Тамаренен Санина Надеждайнея — «За трудовую доблесть» яха медалаш.

Тха эксплуатаце цеха коллективо ханал ши ди хьалха рапорт делар халкъа боахама кир дIа-юха кхахьара хьалхарча ах шера задани кхоачашъяьй аьнна. Тепловозий машиниташа, цар гIончаша ер шу доладелча денз дIа-юха йигай 1100 беза мухь тIабола поезд, царца, планал совгIа дIабихьаб 600 эзар тонн мухь, кходаьд эзар тонни совгIа дизельни доагор. Кходаьча доагорца тха ерригача коллектива ворхI дийнахь болх бе тарлургдар.

ХIанз тха хIара тяжеловесника ний свет я планал, совгIа дIайихьача мира, кходаьча доагора.

Масала, тепловоза машиниста Луганский Васлие ер шу доладелча денз дIайигай беза мухь тIабола цхьайтта поезд, царца цо дIабихьаб ворхI эзар тонн мухь, кходаьй ийс тонн дизельни доагор.

Цхьабакъда рекордсменаш лоархIаш ба тепловозий машиниста Коваленко Александри Дудургов Султани. Царех хIаране 25 беза мухь тIабола поезд дIайигай, планал совгIа 15 эзар тонн мухь дIа а хьош.

Яхье латтачарна юкъе хьалха боагIа тепловозий машиниста Беликов Вячеслав, Боков Сулейман, Контов Василий, Бабенко Василий, Вартанов Арташес, Каргинов Барадз, Дуденко Иван, машиниста гIончий Истамулов Султан, Чурилов Анатолий, кхы дукхабараш.

Тха толамаш ремонтни цехий болхлойчарех къаста йиш йоацаш да. Ремонт ечар хьаенна локомотив дика тоаьь хилча мара вIаш тIехьдалац шин ремонта юкъера ха йIаьхье. Укхаза шоай белха говзанчаш лоархIаш ба слесараш Игнатов Яков, Скулов Виктор, Иванов Михаил, Волчатников Николай, токарь Аветисов Андрей, кхыбараш.

Тха коллективо доахача толамашта юкъе са дакъа а да. Масала, са счета тIа я дIайига 20 беза мухь тIабола поезд, планал совгIа царца дIайихьа 10 эзар тонни кир, кходаь ийс тонн дизельни доагор.

Цунца цхьана цхьадола кхоачамбоацараш а нийслу тха балха тIа. Царех да наькъа йолхача хана локомотиваш йохаш, технически эксплуатаце бокъонаш телхаеш, поезд йодача хана ремонт еш, къахьегама дисциплина телхаеш моттигаш хIанз а нийслурга.

ЧIоагIа дог гIоздаьккхад тха болхлой КПСС ЦК, СССР Министрий Совето, ВЦСПС машеннаькъа транспорт дIахо дегIайоалаярахи машеннаькъахой алапи лакхдарахи баьча сопамо. Болата наькъий къахьегамхой партен правительствах еча йоакхон къаьгта дола тешал да из документ.

Масала, хIанз аз хIара бетта эца алапи 22 сом лакхлургда. Тха дезала бюджета доккха хIама да из.

Сайца дагаваьлча хов сона, тха депо берригача болхлой уйла а иштта я, чIоагIа, доккха баркал оал оаха хьамсарча Коммунистически партенен Советски правительстванен хаддаза халкъа хьал-торон йоакхо ярах. Оаха тхоай низи хьинари кходергдац, кхы а дикагIа, овсарегIа къахьегаргда.

М. ДЗАНДАРОВ,
Грозненски локомотивни депо тепловоза машинист.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) машиниста В. Прилуков, В. Критов, В. Бабенко.

С. Ханиева сурт.

ДИКА НАКЪАБОАГIА

Шин цIей дика дезду Дудников Владимир керте латтача Наурски машеннаькъа станце коллективо. Цигара дIа-юха кхухь вай мехкарча дукхача городашка ялат, макхаш, тайп-тайпара емкосташ, сом, баьцадаараш, кхыбола халкъа боахама мухь. ВорхI бетта план тIехкхоачашъяьй станце машеннаькъахоша.

Хьалха хIара вагона тIаботтацар 150 макха мара. ХIанз из гIулакх кхыча бесса хийцад. Макхаш вагонашта айхха тIадоттаргдолаш тоабаьб станце машеннаькъахоша шоай болх. Цудухьа хIанз хIара вагонаца цар дIабохьийт 200—220 макха, хьалха цхьан вагонаца ши резервуар мара дIа ца йохьийташ хиннача хIанз кхоъ-йиъ резервуар йохьийт. Из бахьан долаш укх шера кхы тIа а мухьаш тIадотта йиш йолаш 1700 вагон мукъаьякхай.

Къаьстта дика къахьегаш ба цига укх шера машеннаькъахой Смешко Мария Афанасьевна, Овчаренко Мария Николаевна, Олиниченко Григорий Гаврилович, кхыбараш.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ДАЬГАРА—ВОIАГА

Навсарерча Пхьилекъонгий - Юртара машеннаькъа станци зIамига яле а къона а я. Дийнахь а буйсан а цахаддаш Наьсаре гIолла чакхъювла товарех, пассажирех етта поездаш накъа а йоах цо. Ди дIададац ялатехи «Ачалуки» ччаха хихи етта массехк вагон, товарни поезд укхаза гIолла тIах ца йоалаш. ЮкъерахI денна бетта 150 вагон йотт укх станце.

Къахрега Iема а шай болх бовзаш а безабенна а я укхазара зIамига коллектив. Хьаена вагоч ца йоассаш а дIайохийтар ца йотташ а сов сахьат дакххийтац укхаза. Сов дукха болх Iарах цхьан бетта кIезига совдаьнна сахьаташ шоллагIча бетта юхаметтаоттаду.

Цу станце болхлоша Iунал деча наькъа участке хилар тхо. ЦIена, лостам болаш я массанахьа, цаI фент яц мелъенна, цаI шпал яц йоахкаенна.

Тхона хиттача тайпара ха яха къаьна саг вацар станце начальник. Гиреев ХьакIаьш хIанз кхийнача нахах зIамига саг ва. ХIаьта а цо машеннаькъа тIа беча балхага диллача «къаьна» болхло ва из.

Ший дас Iаддал- Мажита санна бера хана денз цу машеннаькъа тIа дIадоладаьд цо а ший къахьегама вахар. Ший даьгара хьаийца професси я хIанз цунгара яр.

Хала ха яр Iаддал-Мажит цу станце вахаш хиннар. Берригa болх кулгашца бе безар, паччахьа Iаьдало йита «хьогал-моцал» дIаяллнза яр. Цу тIа гIалгIашта Iаяха дукха йовза а йовзацар машеннаькъахочун професси. Тайп-тайпара цIераш техкар. ХIанз а тIехьа йицъяланза я цу хана цига стрелочникалла болх беш хиннача чакххамах тилла цIи. Цхьа пайдан доацар дувцаш хилча «чакххама муIа» я Iа лекхар, оал укхаза бахача наха.

Дика къахьегаш хинна Iаддал-Мажит 1936 шера машеннаькъахой техникуме вахийтар.

ХьакIаьша деза леладу дика болх барах цунна тийнна совгIаташ, дег чу лоаттабу ший никъ цIена дIахо хьо яхаш цо баь хьехам.

ХьакIаьш цун наькъ тIара вала а валац. Ший да санна из а хьожаву техникуме. Дешара шиъ даьл дикагIа кийчвеннавар ХьакIаьш. Дика дешаш из техникум чакх а яьккха ший да хиннача цу станце начальник волаш болх беш ва ХьакIаьш. ХIаьта а дешар, ший идейно-политически кхетам цу тIа сацийта уйла яц къонача коммуниста. ДIахо а заочно дешаш ва из.

Коллектив оарцагIъяккха ховш, массе оагIорахьара ший болх кIоарга бовзаш а из ший даьна санна безаш а ва ХьакIаьш.

Дукха эргалонаш хиннай цу станце укх тIеххьарча шерашка. Цо а хIаьта дукххача кхычар а баь болх хIанз станце дежурни волча Ганиев Беслана ше бу. Сийрдача тозача помещене Iо а хайя кнопкаш а тIаеш вагIа мара везац цун хIанз. Дукххача болхлой кулгаш мукъабаьхад механизацеи автоматизацеи яро. Укхаза дукха ха йоацаш диспетчерски оттаьча цхьан автоматически аппарата 10 болхло мукъавалийтар.

М. ЗАНГИЕВ.

Вагонникаш къахьегама вахте...

ТIехдикача къахьегама толамаца белгалдоаккх укх шера вагонникаша шоай цIей—машеннаькъахой Ерригсоюзан Ди. Дог гIоздоахаш да промывочно-пропарочни станце болхлоша доаха толамаш. Цар ворхI бетта план хьалха кхоачашъярал совгIа планал совгIа 18 эзар цистерн оттаьй эстакаде мехкдаьтта сийрда продукташ чуйотта. Цистернаш цIенъеш йоаккха ха хIара цистернаца йоагIача норма 5 минут лоацъяьй. Кхомбеш дIаухийт укхаза тайп-тайпара материалаш, фатагей, растворителаш, из балхан долаш дукха ахча кходаьд.

Дика къахьегаш, хьабоагIа цистернай промывальщикаш Ясаков Муса, Баргаев ШаIрани, Алиев ЯрагIи, Лазарев Иван, Шабаев Расиль, Умархаджиев Мохьмад, цистернашка хьожаш вола Курдюмов Виктор, слесарь Паршин Иван, кхы дуккхабараш а.

Толаме кхоачашийр ворхI бетта задани цистернашта ремонт еча, цархий цехий коллективаша, гIонна болча болхлоша, автотIахьожам лоаттабеча пункта а кхыча, а, коллективаша.

Планал совгIа кийчъяьй, цар шоазткъеи иттанел совгIа шишша чарх йола комплект, 45-нел дIех тормозий оборудоваци.

Толамаш доахача доккха дакъа лаьцап депо рационализатораша. Цар дош деннад укх шера 185 рационализаторски предложени балха юкъейоалае. Шоай дош тешаме кхоачашдергаь цар укх дIабахача ворхI бетта балха юкъейихьай 20 эзар сомал тIех пайда беш йола бIаь совгIа предложени.

Дукха керда хIамаш юкъедоаладаьа механически оборудоване цеха рационализатораша, слесараша Василий Иванович Гончарова, Леонид Ефимович Карповича, кхычар. Цар боккхача маьхера хувпамаш дир тедаши бустам боаккхаши йола инструментаи хьажра технологи эргайоаккхаш.

Дукххача шерашка коммунистически къахьегама цIи лелаеча коллектива сий лорадеш къахьег ремонтни цехий болхлоша, станционни наькъашка вагонашка хьежараша, слесараша, смазчикаша.

Дика болх бу вагонашка технически хьажара Грозный станцерча пункта болхлоша. Цар сихача методагIа кийчъю мехкдаьтта чудетта еза-йоккха поездаш, царех хIаранена тешаме хилара путевка а луш.

Иштта дукха поездаш дIаяхийтай вагонашка хьежаш вола Александр Малецкий керте волча коммунистически къахьегама коллективо. Дукххача хана деца составашка сихагIа хьажара а эша ремонт яра а йолча яхье хьалха латташ хьайоагIа из коллектив. Къовсам лоаттабу по подвижной составо сеца латташ йоаккха ха лоацъяра, кIезигача ремонта а цIенъяра а цистернаш депо а ца йохийташ арахьа кийчъяь дIаахийтара тIехьа.

Пункта дукххача болхлоша хьайийллай вагонашта ремонт яра счет. Масала, слесара нов. Эдисултанова счета тIа я 4 ремонт яь вагон, хIаьта слесара Корнилова счета тIа — 5, нов. Альдиева — 10, нов. Епифанова — 12 вагон.

Станционни смазчикаша нн. Хумашеваси Ахмадоваси 450 буксови кольстера ремонт яьй, хIаьта смазчикаца Тайсумоваси Серебриковаси ремонт яьй 650 кольстера, цар кходаьд 500 килограмм машендаьтта.

Дега чIоагIа кхаъ хинна тIанийцар Грозненски вагонникаша КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС машеннаькъа транспорт дегIайоалаяра а алапи лакхдара а хьакъехьа даь сопамаш.

Ерригача цехашка, сменашка, бригадашка уж документаш Iомадеш да. Цу решенеша къахьегама а политически а хьинар айдаьд укхаза. Вагонашка хьежараша, слесараша, токараша, цистернаш юлараша, шоай социалистически декхарашка юха а хьажа а хьежа, керда декхараш тIайийду.

Г. АНОХОВ,
тха штате воаца корр.

Дояркай толам

Наьсарея района «Октябра 40 шу» совхоза цхьоалагIча отделене детта доахан акканарча лагере дола 3 бутт совгIа ха я. АргIе хьадаьхкача денз дикка лаккхенай доахангара йоаккха шура. Къаьстта дукха шура яьккхар ферма коллективо июнь бетта. Цар пачхьалкхенга еккар 560 центнер шура, ах шера план 23 июне кхоачаш а еш. Социалистически яхье хьалха латташ хьабоагIа СССР Лаккхехьарча Совета депутат Тимурзиева Роза, Муслимова Зайнап, Дзурбекова Шарипат, Тимурзиева Ира, кхыбараш. Роза укх шера юкъера лаьрхIача хIара Iаттагара яьккха шура 1800 килограмм гаргга я. Шера план 1800 килограммаь социалистически декхар 2000 килограмми йолча. Цо ше тIайийца декхараш толамца кхоачашдергхилар шеко яц. ХIаьта Зайнап е гарга я шера план кхоачашъяра Яьккха шура 1767 килограмм я. ХIара ше лелабеча Iаттагара Шарипата яьккхай 1747 килограмм шура. Кхы царел дукха тIехьа ца юсаш къахьегаш я комсомолка Тимурзиева Ира. Ирас а тIайийцад доккхий социалистически декхараш. Новкъостий а, ферма кулгалхой а дог тийша ба цо ший декхараш толамца кхоачашдергхиларах.

Иштта дикей барггайнеи къахьегаш я ферма коллектив.

Уж яхье баьнаб кхоалагIча отделенерча шурий - товарни ферма къахьегамхоща. Хьалхе хIанз укх сахьата цхьоалагIча отделенерча фермага я.

— Тхоай низ кхобергбаш оаха ноах, из хьалхле дIа ца хецара—ферма зоотехника Олигов Махьмада. Цхьабакъда, иштта дика къахьегаш, дика толамаш доахаш хьабоагIача ферма болхлошта эшачун лерттIа уйла еш, цар хьашташ кхоачашдеш бац совхоза кулгалхой. Уж цаI санна массава а летъъ свет яц яхаш. Царна электрически лампилгаш йохкара сагота саг вац. Дояркаш чуIеча цIенна 80—90 метр мара доацаш дIчалох электрически гоа бIоагIий. Цхьан - шин дийнахь мара болх бе безаргбац уж лампаш царна дIачуйохкаш. Зоотехника Махьмада, беж Iуно Албаков Ахьмада йоах: «Лампаш хьачуяхка тхона оаха аьлча, хIанз-хIанз яхаш изтIунакх тIехьатетта дукха ха я, дерда яхилга мара хьадеш хIама а доацаш». Къаьстта уйла тIаяхийта еза совхоза кулгалхоша уж кхоачамбоацараш дIададахара. Ахкан — гуйран бетташ аргIе доахаш бах доаркаш. ХIаьта сарахь балхара мукъабаьлча газет, журнал е художественни литература деша, радиога ладувгIа, телевизорага хьажа безам хургба хьайбаш лелаерий. Таханарча дийнахь из царна долаш дац. ХIана? Воаш лургда вай цунна жоп. Тхьовра вай ма аллара цхьа жоп да дала: кулгалхой сагота ца хилар.

Б. ГАСАРОВ.

КЕПАЙОАЗОН ОБЗОР

ГАЗЕТА БОЛХЛОЙ СИЙЛЕН ДЕКХАР

МалгIабикерча «Ленинское знамя» яхача городской газета 1970 шерен укх шерен подшивкага хьежача гуш да газета оагIонаш тIа района къахьегамхоита коммунистически кхетам балара материалаша керттера моттиг дIалоацилга.

ДIадаха шу Владимир Ильич Ленин ваь бIаь шу дузеи советски халкъ пятилетка толамца кхоачаш а яь парте XXIV съезда къахьегама совгIаташ кийчде болабеннен шу дар. Цу хьалашка чIоаггIа политически сакхетам лакхбеннен хьинар айденнен къахьегаш хиннача шоай района промышленноста а, юрта боахама а болхлоша доака толамаш хьагойташ хиннад газет.

Цун оагIонаш тIа дукха дувц партеи правительстван решенеш кхоачашъяра къахьегамхой оарцагIбоахаш партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацеша чакхдоахача гIулакхех, деиа наха юкъе цар беча кхетама балхах.

Редакце коллективо чIоагIа теркам тIаухийт царте шоашта хьалхашка оттадаь декхар дика довзаш из кхоачашдара шоай низ кхобергбоацаш хургболаш къахьегамхошта кхетам балара, хIаравар коммунизм хьалъерий моральни кодекса принципаш кхоачашъеш хилийтара, кхувш йоагIа тIехье къахьегам безаш а, цунга гIолла мара шоай иразага кхача йиш йоацилга кхетадеш а. Даьхе езаши из лоаряра кийча хургйолаш хьалкхеяра.

Парте XXIV съезде КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева яьча доклада тIа белгалдаьккхад парте беча берригача идейно-кхетама балха юкъера керттердар къахьегамхой коммунистически кхетам хьахилийтар, марксизма-ленинизма идеяшца царна кхетам балар да аьйна. Цудухьа укх тIеххьарча хана дукхагIа араовл газета тIа къахьегамхошта коммунистически кхетам балара дешаех йола материалаш.

Соахк хьалхарча ах шерарчул диазза дукхагIа кепатехай укх шера газета тIа кагирхой къахьегама а вахара а гIулакхех йола заметкаш, корреспонденцеш, статьяш. ДукхагIа араовл укх шера къаьнача, тIехьадисача гIулакхашта дукхьалара материалаш. Дешараша безаме тIайийцай царех дукхагIа яраш. Иа кьахьокх уж дешаш хьаллоацаш редакце дукха кьахьаташ ахаро.

Эргадаьннад газета оагIоний сибат а. Дукха да газета тIа хьалха латтарий сурташ. Материалий тематика шеръеннай, керда рубрикаш хьахиннай. Царех я «Къамаьл дер болхло ва», «Парте резерв» (комсомолах), «Шийна а хов — наха а хьех», кхыяраш.

Тайп-тайпарча дешаех лаьца къахьегамхоша ухийтача каьхатий подборкашта каст-каста кепаст хIанз газето.

ТIехьадисача гIулакхашца къовсам лоаттабара соахк сходаш хиннай МалгIабика района юрташка. Цигарча материалашта кепатехачул тIехьагIа сходашка яь решенеш кхоачашъяра тIахьожам лоаттабеш йолча комиссей болх ший теркама кIалара ца боалийташ хьайоагIа редакционни коллектив. Пайдане статья я соахк 17 октябрерча номере А. Басиева язъяьр. Халкъа вахар нирчадоаха гIулакхаш нийсдаларах чIоагIа дог лазаш йола уйлаш я МалгIабика вахача К. Арсамакова язъяьча статьяшка. Керда обрядаш вахаре яхьара материалаш а кийчъю газето.

КIезига яц газета тIа школьни вахарах йола материалаш. Йолаш я газета тIа тIема-патриотически, спортивни дешашта хетаяь материалаш а.

ЧIоагIа бакъахьа даь хIама да редакце коллективо литературни отдел вIашагI а елла бетта цкъаза литературни оагIош арайоахилга. Цар тIа нийслу язде болабеннача къонача кагирхой, хьехархой, къахьегамхой материалаш.

Цхьабакъда деррига хила дезача тайпара да аьлча бакъхургдац. КIезига я газета тIа дуккхача къамех латтача коллективай вахарах лаьца материалаш. Партийни вахар яха рубрика газета тIа даим йолаш яле а бокъонца коммунисташа шоай авангардни декхар кхоачаш мишта ду хьагойташ йола материалаш лоадамболаш яц.

ДоаггIача тайпара леладац газето КПСС XXIV съезда решенешта пропаганда яра гIулакх. Шоай района экономика, культура дегIайоалаяра дешаш съезде яьча решенешца дувза а дувзаш уттадаш газето, цу хьакъехьара районерча предприятей кулгалхой, специалистий, мугIарерча къахьегамхой выступленеш кIезига кийчъю.

Каст-каста хул газета тIа протокольни хьисапе язъяь материалаш. Цу тайпара я соахк цхьатарра кхаь—йиъ коллективе дукхьал цхьан деша хетаяь собранеш хилар аьнна язъяь материалаш. Цига къамаьл даьрий цIераш яхарал совгIа аьнна хIама дац царех дукхагIъяраш тIа.

КIезига кепатт газето социалистически яхье баьнарий гIулакхех, предприятешка, боахамашта долаш долча кхоачамбоацарех, къаьстта юрта боахаме латтача гIулакхех. Цар производстве йола резерваш хьагучаяха а царна коллективай теркам тIаахийта а декхарийла да газет. Цхьа рейдови материал нийсъяланзар газета тIа тIайийца декхараш кхоачашдара хетаяь.

Нагахьа мара нийслац газета тIа районе мехкдаьтта промышленноста, юрта боахама, кхыча предприятей коллективаша къахьегама овсарле лаккхъяран продукци яккхарга дIадодар кIезгдараи лоаттабу къовсам хьагойташ йола материалаш.

Цкъаза шоаш дIаволадаь дика гIулакх тесса дут редакце болхлоша. Иштта 5 феврале района хьехархоша - комсомольцаша В. И. Ленин ваь бIаь шу дизара сийна кхайкарал даьдар болх дикка тоабара шоай коллегаш тIахьехаш. Цул тIехьагIа цу хьакъе цхьа дош аьннадац газето.

Кхоачамболаш яц газета тIа хьалха латтача коллективай, къаьст-къаьстача къахьегамхой опыт ювцаш йола материалаш. Иштта кIезига дувц газето говзача пропагандистий, агитаторий балха опытах.

ХIаьта политически дешара системе еча занятеех, агитаторий, политинформаторий беседаех язъю материалаш цаI шоллагIчох къоастае хала я, анализ яц, выводаш хилац. Конспекта хьисапе, язъяь я соахк 6 июне кепатеха «Политинформатора беседа» яха Г. Лаврова язъяь отчет. Ший материал чакхйоалаш коллектива болх тоабарах политинформатора предложени еннилга а цул тIехьагIа цу хьакъехьа пайдане къамаьлаш хиннилга а белгалду авторо. ХIаьта цар фу дийшар алац. Кхыча тайпара я цу авторо 14 ноябре агитатора нов. Бычкова беседах язъяь отчет. Цох авторо ядарь безам ца эккхаш дешалу, из беседа пайда луш чакхъьяьналга кхетадергда хIаране, йоагIаш йола выводаш яьй.

КIезига я газета тIа парте горкома секретарий, отделий заведующей статьяш.

Лоацца аьлча, укх тIеххьарча хана газет дешараша дIадехараш дикагIа кхоачашде яьнай «Ленинское знамя» газета коллектив. хIанз керттера дар лакхе белгалдаь кхоачамбоацараш дIададахара цо ший низ тIабохийтилга да.

С.-А. САНГАРИЕВ,
КПСС обкома пропагандаи агитацеи отдела инструктор.
С. МАЙСИГОВ.

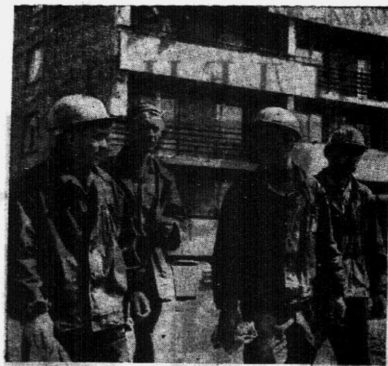

Москвана юххерча городе Зеленограде «Зеленградстрой» трестe еш чIоагIа лоархIаме эксперимент я. Хьалдеш дола чуIс цIcт йоаш укхаза подрядкагIа Социалистически Къахьегама Турпал Н. А. Злобин керте латтача гIишлошъерий комплексни бригадага дIател, бригада ду гIишлон балхаши монтажи, ше ду е субподрядчикашта дIател отделочни сантехнически балхаш, ше тIахьожам а лоаттабеш. Бригада члений, крановщикий къахьегам йиса вIаштIехьбаккхаро, механизмех кхетамца пайда эцаро йиш хилийтай цу тайпарча методагIа духхьашха хьалъеш йола йиттаза вIаштIаръяь корпус 155 балха ди даьлчеи шоллагIъяр 82 ди даьлчеи нах чуховшабе дIаяла.

БIарчча хьанийцача бригадни подряда методагIа хьалдаьча хIара цIеннагIа 40 эзар сом совгIа ахча кходаьд. Цу ахчах ах болхлошта дIаденнад хьинаре, хьаьнала, цкха болх барахи пачхьалкхен ахча кходарахи телачa премеш хьисапе.

Злобинцаш хIанзле а кхаьчаб КПСС XXIV съезда Директиваша карара пятилетка чакхйоалаш лаьрхIача къахьегама овсарлеи боарамга.

Н. А. Злобина бригада почин къоабал а яьй, дIайоаржае мога яьй ВЦСПС Президиумо.

Сурта тIа (аьрдехьара аьттехьа): бригадера хьалха латта членаш — бригадира заместитель Н. Д. Афонин, сварщик М. В. Касьян, монтажникаш С. С. Филиппови А. Ф. Шишови.

А. СТУЖИНА сурт.

ТАСС фотохроника.

ДОВЗА ЦХЬАЬККХА А ТЕАТР

Тха театр къона да. Дерригаа бархI шу мара дац из хьаьнна. 1964-ча шера музыка, театра, кинематографе ленинградски институтa выпускникаша — актераша, режиссераша, художникаша — вIашагI а кхийтта СССР культура министерствагара дийхар шоай театр хьаделла бокъо ялар. Къонача ленинградцаша лерхIар керда вахар хьакхоллача кхаьчега. Цар декар кхоачашдир культура министерства, Театр хьаделле лаьрхIар город Красноярске — къонабарий городе, Ерригроссийски ударни комсомольски гIишлошъеча городe.

Искусства декхараш де дезарош шоашта дика довзаш болча къонача кагийча наьха коллектив яхар г. Красноярске. Шоай эстетически программа вахара юкъе яьара бокхха безам болча кагийча наьха шортта бар къона низ.

Цудухьа массача а дийнахь а буса хаддаза болх бора. ХIаьта хапонаш-м шортта яр. ХIанз а дукха я уж хапонаш, бакъда, цу хена, хьалхарча беттаццIа хьалхарча шерашка дуьйцилга йоьцаш дукха яр уж. Репетицеш бийсанна йора, хIана аьлча тхоай помещени яцар, декорацеш, костюмаш — уж дерриге балхаш оьхош дора.

Ала деза тха театра коллективе барт тайнеи низ болаши хилар. Тха театра дикагIа бола актераш Олялин Николай, Семенов Владимир, Захаров Алексей вай берригача мехка бовзаш ба. ХIаьта уж а, цар новкъостий а ма баьрий кагирхой театр юкххьанца вIешагIделлар. Шеко йоацаш ала йиш я театраш довзаш болча наха цIи хеза болча тха режиссерий Опорков Геннаде, Мочалов Юре, Семенов Владимире цIерахь йовзаш хилар. Цар уттаьй «Пессимирсаш», «Жаворонок», «Ясенлара ...» яха а, кхийола а спектаклаш. Цу спектаклашта дукха тIа йоацаш Москве хинначa театрий Ерригсоюзни фестивале хьалхара моттигаш яхара дипломаш тийлар.

Театра коллективо, хьалхарча денoшка денз шийна хьалхашка оттадаьд вахара чоалхане проблемаш уттаелга, уж къестаелга. Из я Ленински комсомола цIи лелаеча коллектива керттера уйла. Тха творчески коллектив гIийрта а гIийртай хIанз гIерта а гIерт кIоарга, лоархIам бола проблемаш хьалхашка уттае. ХIанзарча хана, хIанзарча сага нийслуш йола проблемаш я оаха уттаераш.

ХIанз, тха театр Нохч-ГIалгIайче гостролешка долча хана, тха репертуара юкъе я Гибсон Уильяма «Чархаш тIаре республика», «Тамашне гIулакх дер» яха, Бредбери Рея «451° по Фаренгейту» яха, Астафьев Виктора «Къонь» яха, кхы а дукха спектаклаш. Ала деза вай цIераш яьхараш а, хIаьта тха репертуарацара цхьацайола кхы спектаклаш а СССР цхьаккха а театро уттаяза, е тха театро юкххьанца уттаяь хилар. Дешараш ма хетанда из тха цхьа шиий тайпара курал я аьнна. Дош лат цIераш яьхача пьесашка тха театра хьалхашка латта декхараш белгаланга оттадаь хиларех.

Цхьаькха а да белгалде дезаш. Массахана а уттаяц оаха тхоай спектаклаш дуккхьал пьесаех. Каст-каста хьанйю повесташ, романаш. Цар мотивагIа тха тхоай творчески коллективо уттаю произведеней сценически варианташ. Иштта оттаьй оаха «451° по Фаренгейту» «Къоал» яха спектаклаш. Ала деза тIеххьара цIи яьккха спектакль тха премьерни болх хиларн. Долче грозненцаш хургба цу спектакле хьалхара зрителаш. Грозне эгара хьалха лоьзаргья оаха цхьаькха цхьа спектакль а.

БицбаьбаЦ оаха эгара къонагIа боле зрителаш а. Уж хьожаргба тха театра «Дошо дIоагIниг» яхача А. Толстой фаьлгага, кхача берий спектаклашка.

Нохч-ГIалгIай столица, Грозне, зрителца юкххьанца вIашагIкхетар бехктохкаме хет тхона, дале а теш вай вIашагIкхетар тхона а шоана а, деза зрителаш, самоIам бела хургхиларах.

К. КЕСАЕВ,

Красноярски Ленински комсомола цIерагIча театра директор.

ГIалгIай багахбувцамцара

СО-м ВАГIАЦ ЗЕРАТЕ

Зерате ваха араваьнначa мурдо чу а кхайка шиб лоалахочунга аьннад: «Зерате воагIий хьо, хьаьнехк?».

— А, со-м вагIац, — эоп деннад вокхо, тханцига ткоесара даа дулх в да, цул совгIа ара хотта в ба..

Хь. ГАЛАЕВ.

ИЗ-м ХОВ СОНА...

Буро тIара боалабаьча эрсашха болча болхлоца цIенош даьлча, баь мах дIабала ца ловш къовсам баьккхаб молла. Цигга кхаьчав цу юртара цхьа саг.

— Даьллахьи, бала ма бахь акхар сога оттабаь мах дIабелча в, дукхагIа даккха гIерташ, — аьннад цунга моллас.

— Молла, — аьннад вокхо, — хьо харц лув оалалургдац сога бакъда, эрсе харцлуврвоацилга-м хов сона.

А. МАЛЬСАГОВ.

Газет дешарий стихаш

ДАЬХЕ

Сенна як со, хьамсар Даьхе,
Хьох дог лазаш еца!
Сенна лел со наха юкъе,
Хьо сайна езаш еца!
Сенна дек из хоза илли,
Даьхе юацаш деце!
Мича дода из оапхазар,
Дег чу Даьхе еце!
Сенна лел со хало лоза,
Кот йоаланургъеце!
Сенна лел со дегца къувсаш,
Хьа сурт бIаргашка деце!
Сенна як со нийча еце
Са дIадала, хьона!
Са гIо нийшача хьона,
Эшача метте хург со еце!

Д. ТУМГОЕВА,
студентка.

ДЕГАГА

Хьоца наьйлагIа дувца
Со уйланца йоагIа,
Хьайга бена бала
Iа сога хьабувца.
Але сога, керара дог,
Сел сихе хIана деттапу?
Ловзар кхер хьо харцахь ког,
Е хьона Iоажало бале бу!
Тахан са дIадала деза,
Кхерахна юхаяргъяц.
Бакъдар аьнча дуне дита
Сона цIакха дага хиннадац.
Яла сона-м дага дацар:
Со Даьхенна гIулакх даь яьннац.
ДоттагIашцара хоза вахар
Совдаьнна сона ха хиннац.

Р. ЧИМХИЛЬГОВА,
№ 15 йолча школа-интерната выпускница.

СПОРТ

ЮХА А ВАЙ КОМАНДА

Самардийнахь «Динамо» стадиона тIа чакхъяьлар эIамагIа долча берий футбольни командай зональни яхьаш. «ТIоарска бургац-71» яхача приза йолча яхьашка хьалхара моттиг яьккхар Заводской района «Чайка» яхача команда, шоллагIча моттиге Къилбаседа - ХIирий «Рубин» яха команда я. КхоалагIа моттиг яьккхар Ставропольски края «Космос» яхача команда.

Яхьаш чаккхьайначa дийнахь цу стадионе тIа парад хилар. Къонача футболисташта хьалхашка къамаьл дир ВЛКСМ обкома секретара нов. О. А. Мякиева. Цо даькъала бийцаъ къона футболисташ. Цул тIехьагIа хьалхара кхо моттиг яьккхача командашта ВЛКСМ обкома, республика, города спортивни комитеташа кубкаш елар.

«ФАКЕЛ» КОТЪЯЬННАЙ

ГIалмакхой АССР столице, Элиста яхача городе, самардийнахь чакхъяьннай доккхагIа долча берий футбольни командай «ТIоарска бургац-71» яхача приза йола турнир.

Нохч-ГIалгIай республика спортивни сий лорадеш яр цига г. МалгIабика «Факел» яха команда. Турнир дIайолаелча денз дика толамаш доахаш хьаенай вай команда :г. Ростова командагара счет 2:0 йолаш, Дагестански АССР командагара счет 2:1 йолаш, Къилбаседа - ХIирий командагара счет 1:0 йолаш котлонаш яьхай «Факела» къонача футболисташа.

ТIеххьара матч кхыча подгруппаца котало яьккхача Черсий-Балкхарой футболистий командаца хилар. Цу матчах тийша дар малагIа команда Ерригсоюзни турнире гIоргья. ТIеххьарча матче а котъяьлар «Факел». Долче Ерригсоюзни турнире вай республика къона футболисташ болх.

М. РАШИДОВ.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

31 июль

В. И. Ленина цIерагIа майда. 18.00. Концерт (грамзапись). 20.00. Хронико - документальни фильм хьокхаргда.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 9.00 . «Малышок» яха берий кинотеатр йийлла я. 18.00. Дворецa парк. Музыкальни сахьат. Духовой оркестр. 19.00. Баьццара театр. «Театр, музыка, кино» яха клуб. «Коммунисташ хьалха» яха киносайре. «Любовь Яровая» яхача фильмах йола зрителий конференци. 20.00. Баьццара театр. «Коммунисташ хьалха» яхача темах йола кино-фрагменташ. 20.00. Дворецa парк. Кагирхой салаIара сайре.

С. М. Кирова цIерагIа парк. 11.00., 16.00. Ловзараш, массовкаш. 18.30 «Дезали саг йолаярийгари — социалистически обществе» яха лекци. 20.00. Тематически кино хьокхаргда. 19.30. Красноярски театра коллектив города кагирхоща вIашагIкхетар.

Химикий Дворец. 18.00. «Буревестник» яха берий площадка. Тха ковна цIей.

Н. К. Крупске цIерагIа культура Дворец. 19.30. Ахканара кинолекторий. Кинофильмаш хьокхаргда. 19.30. Дворецa парк. Духовой оркестра концерт.

I август

В. И. Ленина цIерагIа майда. 18.00. Концерт (грамзапись). 20.00. Хронико-документальни фильмаш хьокхаргда.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 11.00 « Сай Даьхен духьа» яха кинофестиваль. «Iадика хийла, кхокхарч» яха художественни фильм. 18.00. Дворецa парк. Музыкальни сахьат.. «Советски композиторий маршаш». 19.00 Баьццара театр «Мода, стиль, чам» яха клуб. «Нахи быти, эстетикеи» яха лекци. 20.00. Баьццара театр. Классически музыка езарий клуб. Нохч-ГIалгIай филармоне симфонически оркестра концерт. 20.00. Дворецa парк. «Юнцы» яхача вокально-инструментальни ансамбла выступлени.

С. М. Кирова цIерагIа парк. 11.00., 16.00. Ловразаши халхараши. 20.00. Кинолекторий. Документальни фильмаш хьокхаргда. 20.00. Ленинградски цыганий иллейн халхарен ансамбла концерт.

Доазол дехьара

МДФЖ ЗАЯВЛЕНИ

БЕРЛИН, 29 июль. (ТАСС). Укхаза кепатеха араьккхай Суданерча событешна дувзаденна яь Дунен халкъашта юкъерча кхалнаьха Демократически Федераце заявлени. МДФЖ чIоагIа сагото кхаьчай, йоах заявлене тIа, судански Iаьдалаша нах боабеши мехка демократически низаш тоIадеши хиларах. Лийцараштa юкъе я Фатьма Ахмед Ибрагим, тоншеха вийнача Судана болхлой профсоюзий Ерригъюкъарча Федераце Генеральни секретара Шафиа Ахмед Аш-Шейха сесаг а хIаьта иштта дуккха кхыбола кхалнах а. Дунен халкъашта юкъерча демократически кхалнаьха болама йоккха деятельница, МДФЖ бюро член, судански кхалнаьха Федераце председатель мохк къаман гIулакха кхычарех тийша хIама доацаш хилара тIехьара, социальни прогресса тIехьара хьинаре къовсамхо я Фатьма Ахмед Ибрагим.

Судански демократашта деча низаша дувцилга йоацаш йоккха гIайгIа кхоачаю эзараш болча дезалашка, кхалнахага, берашка, чIоагIа телхаю сага элементарни бокъонаш, хьакхайкаду дIахо МДФЖ секретарнато. Судане цIий мехкадеш йола репрессеш Судан прогрессивно дегIаухилга тIехьашкахьа юхалостаде, тIа-тIа чIоагIлуш латта Iарбий халкъий цхьоагIо йохае, израильски эскалаци чIоагIъе гIертача империалистически реакционни низий хьашташта ма хеттара да.

Заявлене тIа чIоагIа бехке ю Судана демократически низашта, цу даькъе дуккхача кхалнаха а еш йола репрессеш, дIадех Фатьма Ахмед Ибрагим сов чехка хьахецилга, нах боабелга соцадар, лийца мел боахкараш хьахецилга.

ЭГIАЗАЛЦА КХАЙКАЮ ПРОТЕСТ

БЕЙРУТ, 29 июль. (ТАСС) Ливана, Сире, Ирака, Йордане коммунистически партеша чIоагIа протест кхайкаьй мехкарча коммунисташта а кхьолча прогрессивни демократически низашта а Судана Iаьдалаш тIакхера духьала.

Судански Iаьдалаша: йоах тахан укхаза дIайоаржаьча Iарбий бийъ мехка коммунистически партеша цхьана яьча заявлене тIа дуккхача наха террор, репрессеш яра бIеха кампани йолаяьй, судански халкъа дикагIа бола къонгаш боабу. Судански кулгалхой цу тайпара никъ, белгалдоаккх заявлене тIа, чIоагIа раьза хинна къоабалбаь тIанийцаб Iарбий мехкашкара къаман - кортамукъален болам дIабаккха лерхIача империалистически реакционни гIозараша.

А. Х. МАХДЖУБ ВИЙНАВ

ЛОНДОН, 28 июль. (ТАСС). Селхан Хартуме Судански коммунистически парте ЦК Генеральни секретара Абдель Халек Махджуба дош дийцар тIема трибунало.

Судански Iаьдалаша Махджуб бехке ваьв антиправительственни переворота кулгалдарахи Судане йийхкача Компарте гIулакхаш юха дIадоладарахи. СКП ЦК Генеральни секретара ше бехке веча цхьанна а пункта ше бехке хилара мукIарал де тигадац. Трибунало тIанийцаяц Судана прогрессивни низашта моастагIал долаш хиларца вовзаш ва трибунала председатель аьнна хьакхайкадаьча Махджуба протест.

Суда заседани юххьанца хьайийлла хургья аьнна хьакхайкадаь доллашехьа а, дош дувцаш 45 минот яьннача тIехьагIа председателал деш волчо хьакхайкадир, дIахора заседани наIараш къайла ергья трибунало аьнна.

Перерыв хьакхайкаьчул тIехьагIа журналисташа, Рейтера агентства беча хоамагIа, Махджуба гобаьб, тIаккха цо цигта хьакхайкадаьд: «Сов бокхха бала хьег халкъо цIий мехкадарах».

КАИР, 28 июль. (ТАСС). Омдурмана радиос хьакхайкадаьд, тIема трибунало хьалъэлла ве суд яьй СПК ЦК Генеральни секретара А. Х. Махджуба, аьнна,

СКП ЦК Генеральни секретара яь приговор инарала Нимейре чIоагIдаьд. Тахан Iуйрийна из кхоачашдаьд.

АМЕРИКЕРА ДАЬКЪАЗА НАХ

ВIашагIкхийттача Штаташкара расизм хийца къувса йиш йолаш я немецки фашизмацеи Къулбехьен-Африкански Республикерча апартеидацеи. ВIашагIкхийттача Штаташка неграшта еча дискриминаце ишта мах бу «США-ра расизм» яха книжка яздаьча колумбийски писательницас Мария Исабель де ла Вегас. Е «коммунистически» а, е «антиимпериалистически» а наькъа тIа латт аьнна Iоттар е йиш йолаш яц писательница, хIана аьлча из американски оагIонгахьарча буржуазии гIозарех хьаьнна ца Iеш, консервативни партех а я, хIаьта американски оамалагIа дола вахар дезаш из йолга колумбийски общественноста дика ховш а да.

США-рча негрий вахара увзаре во хьалаш, книжка авторо яхачох, укх тIеххьарча 300 шера тоа ца даларал совгIа, кхы тIа а вогIа хиннад. Неграшка бола нах берригача мехка а къеча хьал тIа ба ала йиш яле а, къаьстта халача хьал тIа ба уж США гаьнарча къулбехьене. Масала, Миссисипе штат, — из я неграш цхьаннегара а деха новкъостал доацаш бола Iалаьмате йоккха набахте.

Цу штате бахача ахаш болча нахага, белгалдоаккх писательницас, моцал я, хIаьта цу тайпара хьал хувцадалара фуннагIа даь а новкъарле е гIерт кIайбараш. Къулбехьарча 15 штате оагIув хьаллаца саг воацаш, расистий бехкагIа цу тайпарча хьал тIа бахаш кхо миллион совгIа неграш ба. Миссисипе штате хиннача сенатораша хоам баьб, моттигерча Iаьдалий оамалаш «геноцидага дIакхачча йоахк».

«Бокъонца йола къел я США, — язду Исабель де ла Вегас. — Деш дола къамаьл цхьа моллагIа йола торо ца хиларах а доацаш, бокъонца йолча къелах да... Дунен тIа эгара бIаьхегIа болча мехка ба моцал хьегаш, хулчеш ювхаш бола нах, хIаьта цар вахара хьалаш моллагIча кхыча мехкарча къеча наьха вахара хьалашца нийсле йиш йолаш а да».

Массе оагIорахьара дискриминаци тIалатт неграштеи кхыча кагийча къамаштеи, Цхьа бIаьнах бIаьи шу хьалхагIа хинначул чIоагIагIа холу хIанз дискриминаци чуIе цIенош дIа-юха декъача хана. Эггара низкъалагIа йолча расови вачонегIа уттаю моллагIа а шоаш оттаеш йола программа. Цу даькъера правительства политика «гитлеровски законаш тIара хьанийца я» аьнна хеталу, йоах книжка авторо. Цу цхьан хаьна новкъа дала цхьаккха хIама дац уголовни зулам даь хинначоа, наркомана, мошенника. нагахьа санна «лакхерча» е арийски расах уж бале.

БIаьхийчарнеи къечарнеи аьнна йийкъай США школаш, вешта аьлча кIайчарна йола школаш шоаши неграшта яраш шоаши. Юххьанца денз шин категорена декъ бераш: мела хьакъал долаш дале а, цхьанна а негритянски бера эца торо йоацаш йола берий знанеш меллай ха езаш йолча экзамений ларда тIа хьаькъала «тIехьадисараштеи» «дегIадаьхкараштеи».

Духхьал уж тайпа хIамаш теркал а деш, судахочо Райма хьакхайкадир, Вашингтонера просвещене система — из «цинизмана дегIа памятник» да. Цу тайпарча практиках расисташа вывод ю, негр ше хьаваьнначa овланга диллача моральни интеллектуальни маIанагIа — эгара эсалагIча фух дола адам да, аьнна.

Хьабе болх ца хилар — неграшха болча наьха керттера бала. ВIашагIкхийттача Штаташкара Iаьржа бос бараш — эгара эсалагIа бола нах, — дуцухьа эгара тIехьарча аргIанна мара эцац уж балха дIа, хIаьта балхара дIа эгара хьалха боах. Хьабе болх боаца неграшха бола нах 8,2 процент ба. Берригача бахача наха юкъе хьабе болх боацарий иззал процент хиннаяц 1929 шера йоккха кризис йолча замалахь мара, цхьабакъда, кхьметтел цу хана а кIайчарна юкъе цул а лохагIа яр из процент.

Эгара дегизагIа, халагIа, кIезигагIа мах луш бола болх лу неграшта. Балха тIа лакхбала цхьаккха тайпа, е нагахьа яле а, вIалла лоадамболаш торо яц цар. Цхьатарра болх бешехьа а, кIайчарначул кIезигагIа лу Iаьржачарна мах. Юкъера образовани йолаш болча Iаьржачарна юкъе юкъера доход яраш иззамиссел образовани йолаш болча кIайбарий доходий боарамах 78 процент мара яц.

Цу тIа дIатIатоха еза неграшта духьалара репрессеш. Гетто — из я набахте, из ба дIалаьца мохк, йоах писательницас. ВIашагIкхийттача Штаташкара негр—саг вац. Сага гIулакхаш леладе бокъо лац цунца, интеллектуальни гIулакхаш доахкарг а кхьметтел гIайгIа е ховрг а лархIац цох. Цудухьа алхха из мутIахьа вергвола гIулакх лоархI расисташ гIожача низах. Массазарча зуламхой спискашта юкъехкухь полице берригa неграш, хIаьта шоай царцара гIулакхаш иштта уж лоархIаш а леладу.

Дерриге дуне, белгалдоаккх Исабель де ла Вегас, цIекан бесаген банковски счета тIарча ахчангеи хьежжа декъ расисташа ВIашагIкхийттача Штаташка. «КхоалагIа дуне» оалаш йолча моттиге мел баха нах ВIашагIкхийттача Штаташкарча неграшца санна гIулакх леладе доагIаш йола «йоккха гетто» санна лоархI расисто. ГIулакх геттара дика тоалу, нагахьа санна цIекан боси банковски счета тIара ахчен вIаши лер тIа нийсделча. Духхьал иштта бустам боах расисто дерригача дунен: нагахьа санна саг кIай цIока долаши вIаьхийн вале, из дика а, хьаькъал долаш а, «лакхерча расах» лоархIаш а ва. Негр е духхьал баьде бос бар, англо-саксонски къилбаседа-американски расах воаца саг ва, къевар — во, Iовдала, «эсалагIча расах» ва.

Из буржуазни бIаргаш дайна расизм юкъе чуйоланза цхьаккха моттиг яц американски обществе. Цунах мукъа дац е литература а, е искусство а, е ды а , е Iилма а, е политика а.

Богота.

А. МОСКЕРА,

ТАСС корреспондент.

ПРОГРЕССИВНИ ОБЩЕСТВЕННОСТА ОАЗ

СОФИЯ, 29 июль. (ТАСС). Антикоммунизм йоаржаяро, Судане коммунисташи демократаши къизагIча тайпара боабаро, царна тIаккхеро болгарски халкъа а хIаьта иштта дерригача дунен тIа мел долча прогрессивни низий а эгIазал а хьоаю, сатем а боабу, йоах укхаза кепатеха араьккхача БКП Централъни Комитета заявлене тIа. Цу гIулакхаша хIама тох Судан демократически дегIаэхара. Суданерча хьаштдоацача событеша кхерам тIатувс прогрессивни низий цхьоагIонна, империализмане духьалара Iарбий халкъий къовсам мелбу. ХIанз Судане чаккбоаккхаш латта антикоммунистически никъ дунен халкъашта юкъерча империализма, сионизма, чурча реакце хьашташта ма хеттара ба.

Болгарски коммунистически парте Централъни Комитето берригача болгарски коммунистийи халкъеи цIерагIа чIоагIа бехке ду судански халкъа тешамеча къонгашта деш дола низаш.

* * *

ПРАГА, 29 июль. (ТАСС). Дерригача дунен прогрессивни журналисташа чIоагIа сатем байна ладувгI судански прогрессивни низашта Судане деча низашкеи царна тIаккхергеи, йоах Дунен халкъашта юкъерча журналистий организаце секретариато Судане яхийтача протеста телеграмма тIа.

МОЖ 150.000 члена цIерагIа цу организаце секретариато хоадамболлаш протест кхайкаю Суданерча репрессештеи антиимпериалистически фронта цхьоагIо мелъяра тIаерзаьча реакционни гIозарий интригаштеи духьала, хоадамболлаш хьадех тIакхувлгеи низаш делгеи дитар а хIаьта иштта лийца боахка патриоташ хьахецилга а.

Укхаза кепатеха араьккхача студентий Дунен халкъашта юкъерча союза секретариата заявлене тIа дунен халкъашта юкъера еррига демократически организацеш, студенчески организацеш, дунен общественность тIахьийхай сага бокъоний духьа шоай оаз айяра, Судане наха деш латта низаш соцадар духьа шоай низ кхоачаш мел дола хIама дара.

Ассиновски консервни завода болхлоца ер шу доладелча денз плана совгIа реализаци яьй 70 эзар сома маьха продукцена. Август бетта цига болх бе йолалургья керда томатни цех. Цо дийнахь буса кийдергда 1300 томат.

СУРТА ТIА: болх беш ба В. Зубарева, Р. Зубова, Е. Егорова, Т. Вахрушева, М. Никонова, Е. Живоглядова.

С. Хакиева сурт.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, делкъел тIехьагIа цхьацайолча моттигашка юкъ-юкъе догIа а делхаш, ди а къувкъаш, къилбаседа-малхбоалехьара гIаьхьача боараме мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гIолла 32—37. Грозне 34—36 градус йIовхал йолаш хила а тарлу. ДIахорча шин дени шин буси хувцалуш морхаш а йолаш цхьацайолча моттигашка лаьгIо, юкъ-юкъе догIа а делхаш, ди а къувкъаш, малхбоалехьара гIаьххьача боараме мух а хьекхаш ха хила а фегара температура бийсашка 13—18, деношка 25—30 градус йIовхал йолаш хила а тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Хьажа, ладувгIа

31 июль
ТЕЛЕВИДЕНИ

14.05 — Школе баха ха кхачанза барашта дола мультфильм. 14.15 — Дешархошта. «БIаь шу долалуш» яха художественни фильм. 15.40 — «Старт». Телевизионни спортивни журнал. 15.20 — Документальни фильм 16.30 — Композитора Шахбулатова творчествах (нохчий меттала). 17.20 — Киножурнал. 17.30 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (гIалгIай меттала). 17.45 — «Чайковский» яха художественни фильм. шоллагIа серн. 19.05 — КПСС XXIV съезда соцамаш кхоачашде. Завода пятилетка. 19.45 — Кинопанорама. Москвера дунен халкъашта юкъера ворхIлагIа кинофестиваль. Передача ю кинодраматурга Каплера. 21.00 — Республика кхашка (нохчий меттала). 21.15 — Киножурнал. 21.36 — «Сага о Форсайтах». Телевизионни художественни дуккхасерийни фильма премьера. «Пристанища яц». ТкъестлагIа серн. 22.25 — Музыкальни орбита тIа.

31 июль
РАДИО

6.30 — «Юртара вахар». Юрта боахама болхлошта (нохчий меттала). 6.50 — Хоамаш. 7.30 — Республикански газетий обзор. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — «Къонал» 15.15 — Передачай программа. 15.20 — Концерт. 16.00 — «СалоIа минуташ» яха передача. 18.30 — «Школьни глобус яха радиовыпуск.

1 август
ТЕЛЕВИДЕНИ

13.30 — Деша баха ха кхачанза барашта дола мультфильм. 13.40 — КПСС XXIV съезда соцамаш кхоачашде. Машенналкъахой пятилетка вахте. 13.55 — Машенналкъахошта дола концерт. 14.25 — «Город Iуйрина хьалха хьагIот» яха художественни фильм. 16.00 — Советски киномастераш. Ленински преме лауреат Бондарчук. 16.40 — Киножурнал. 16.50 — Саг къахьегамца сий долаш ва. Тракторист Пронькин. 17.00 — «Знание» яха Iилман-популярни кинопрограмма. 17.50 — Вай долча хьоашалгIа ба Ленински комсомола цIерагIа долча Красноярски театра артисташ. 18.30 — Хоьле са Республика. Халкъа творчества телевизионни фестиваль Урус-Мартановски район. 19.10 — Передачай программа. 19.15 — Машенналкъахочун ерригсоюзни денна хетадаь концерт. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Сага о Форсайтах». Телевизионни художественни дуккхасерийни фильма премьера. «Безмолвные домогательства». 20-гIа серн.

1 август
РАДИО
МАШЕННАЛЪКЪАХОЧУН ЕРРИГСОЮЗНИ ДИ

6.30 — Лаьттара лер. 6.50 — Хоамаш. 7.10 — Республикански газетий обзор. 8.15 — «Къона тIехье» (нохчий меттала). 8.30 — Шоана дуккхаезача ашарий концерт. 15.15 — Передачай программа. 15.20 — Цугаева юмористически дувцараш (нохчий меттала). 15.40 — Машенналкъахочун денна хетаяь передача. 15.55 — Машенналкъахошта дола концерт. 16.25 — «Болата магистралашка» яха радиоочерк. (гIалгIай меттала). 16.45 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала). 18.30 — «Болата магистралий да» яха очерк.

РЕДАКЦЕ АДРЕС; г. Грозный Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш; редактора — 3-44-96; редактора зам.—3-39-11; бехктохкама секретара — 3-34-38; партийни вахарен, культуран, промышленностен отделий — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделен бухгалтерен — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ; г. Грозный ул. Ленина 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры и промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства—3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ02460. Заказ № 7458.